

11. 1989 101. ÅRG.

1889 – 1989

OLAV

Anselm av Canterbury, s. 2

Kom nå, arme menneske...

Intervju med biskop Jacques Gaillot, s. 3

Den franske kirke i krise?

Albert Raulin o.p., s. 7

Om boken «Svar til en sjaman»

Søster Agnes-Marie o.p., s. 10

Alderdommen: en ny og fruktbar
vitalitet?

Nils-Petter Enstad, s. 12

Halldór Laxness om sin katolske
fortid

Nødrep fra det kristne Libanon, s. 16

Religiøs fanatisme dreper vår kultur

ST. OLAV

Det går mot advent . . .

Kom nå, arme menneske,
Legg dine gjøremål til side en stakket stund,
ta fri fra dine mange urolige tanker.
Kast dine bekymringer bak deg,
og utsett de slitsomme oppgaver som venter.
Gi litt av din tid til Gud,
og hvil deg i ham.
Tre inn i din sjels lønnkammer,
og steng alt ute unntatt Gud,
og det som kan hjelpe deg til å søke ham.
Lukk døren og søk Gud.

Anselm av Canterbury (1033-1109)

ATW

Intervju med biskop Jacques Gaillot:

DEN FRANSKE KIRKE I KRISE?

3

- For meg ser det ut som ånden fra Det annet Vatikankonsil er forsvunnet ut av bildet, sier *Jacques Gaillot*, biskop i Evreux i Frankrike, i dette intervjuet som er hentet fra de amerikanske jesuittenes tidsskrift *America*. - Inkarnasjonens teologi og spiritualitet, som inspirerte konsilet og årene etter, har måttet vike for strømninger som muligens er mer åndelige, men mindre følsomme overfor folks virkelige liv og problemer.

Jacques Gaillot er født i 1935, ble vigd til prest i 1961 og til biskop i 1982 - han er blant de yngste medlemmer av det franske hierarki. I hans bispedømme er det 377.000 døpte katolikker av en befolkning på i alt 465.700 - det finnes 178 prester i bispedømmets tjeneste, 343 ordensfolk og 4 faste diakoner. Biskop Gaillots navn er ofte fremme både i den verdslige og den kirkelige presse. Han er talsmann for mange av dem som føler at de befinner seg ute på sidelinjen, eller at det er liten hjelp å finne for deres behov i den etablerte kirkes strukturer. Og han har selv fått merke at det koster å gå mot strømmen.

- *Hvilke hovedproblemer har de franske biskoper stått overfor siden Det annet Vatikankonsil?*

- De franske biskoper har i lengre tid stort sett lagt vekt på kirkens behov for å gjenvinne en klarere identitet slik at de kristne kan se at de lever i et fellesskap i vekst. Den katolske kirke i Frankrike har utvilsomt gjennomgått en periode hvor mangt har slått sprekker, men nå er det tegn på at kristne av forskjellig orientering igjen stiller forventning-

er til kirken.

Biskopene har også brukt mye tid på å megle i kjølvannet av den krise-eks-kommunikasjonen av den tradisjonalistiske erkebiskopen Marcel Lefèbvre skapte. Vi har kommet med mange initiativer for å reintegrere både legfolk og prestestudenter - samtidig har vi gjort en god del innrømmelser overfor deres erke-konservative tendenser.

- For tiden er vi inne i en periode hvor biskopene gjerne vil gjøre kirken mer synlig. Vi snakker mindre om gjæren som er gjemt i surdeigen, og desto mer om byen som er bygget på et fjell, og om den tente lampen som er plassert slik at den kan lyse opp hele huset. Dette har bragt oss ut i en heller autoritær sentralisme som har ført til at visse biskoper og til dels også bispekonferansen har inntatt ganske sterke standpunkter på flere områder, særlig i etiske spørsmål.

- Jeg for min del lurer på om denne fremgangsmåten er klok i dagens situasjon. For meg ser det ut som ånden fra Det annet Vatikankonsil er forsvunnet ut av bildet. Det store håpet som riktig rystet liv

i vår kirke, og var som en vitamin-innsprøytning for så mange, synes i dag å ha veket plassen for 'motbevegelser' og koldere strømninger. Konsilets åpenhet overfor verden, godviljen, religionsfriheten, ønsket om å komme sammen med både annerledes troende og ikke-troende - alt dette synes å vike plassen for langt kjøliger gjøremål som reorganisering og redefinering av læresetninger. Inkarnasjonens teologi og spiritualitet, som inspirerte konsilet

Biskop Jacques Gaillot.

og årene etter, har litt etter litt måttet vike for strømninger som muligens er mer åndelige, men som er mindre følsomme overfor folks virkelige liv og problemer.

- Jeg tror dessuten at vår franske bispekonferanse ennå ikke har lykkes i å finne en passende arbeidsmetode. Kollegialiteten er fremdeles bare et overflatefenomen, egentlig samarbeid mangler. Står vi et sted midt mellom sentralmakten i Roma og den enkelte biskops uavhengighet innenfor sitt eget bispedømme? Også på dette punkt gjenstår det å se faktiske resultater

Vil åpne for alle religioner

Mens kristne nektes å evangelisere i mange muslimske land, har muslimene bygd 5000 moskeer i Vest-Europa siden 2. verdenskrig. Det er ikke lenger Øst-Europa som er senter for religiøs undertrykkelse, men den arabiske verden, hevder den amerikanske adventisten Bert Beach, generalsekretæren i adventistenes avdeling for religionsfrihet.

– Selv om jeg er adventist arbeider jeg for at ingen religioner skal undertrykkes.

Religionsfriheten er selve fundamentet i menneskerettighetene. Den må være der for å opprettholde de andre rettighetene. Det er også en menneskerett å være ateist, hevder Bert Beach.

– Med unntak av Romania og Albania er den religiøse undertrykkelsen verst i de muslimske landene. Muslimer har ikke lov til å skifte religion. I Saudi-Arabia er det 300 000 kristne som jobber i oljebransjen, men de får ikke ha kirke, sier Beach.

VÅRT LAND

Brasil: læreanstalter må stenge

Vatikanets kongregasjon for katolsk undervisning har bestemt at to brasilianske seminarer – der man har undervist i frigjøringsteologi – skal legges ned.

Ifølge en brasiliansk avis ble vedtaket gjort selv etterat koadjutor til erkebiskopen av Belém do Para – på Vatikanets oppfordring – hadde skrevet en rapport som anbefalte at læreanstaltene burde fortsette sin virksomhet.

CATHOLIC HERALD

4

av konsilets mer demokratiske og desentraliserende ånd.

- Dagens situasjon i kirke og samfunn i Frankrike stiller viktige spørsmål som vi ikke lenger kan ignorere. Kirken må se seg om etter en ny måte å forholde seg til omverdenen på. Vi må definitivt avstå fra ethvert forsøk på å dominere eller gjøre krav på at vi er den eneste gruppe som kan formidle sannheten til samfunnet eller fremsette den beste handlingsplanen for det samme samfunn. Vi må lære oss å delta i debatten - om etikk, skolevesen, kultur, fred, miljøfaktorer. Vi kan ikke lenger gå ut fra at vi alene sitter inne med løsningen på disse problemene.

- Ifølge våre tall er bare ca. 15 prosent av de franske katolikker det vi kaller praktiserende. Stemmer det, og hva innebærer i så fall et slikt tall?

- 15 prosent tror jeg er et optimistisk tall! Vi lever i et jevnt over sekularisert miljø hvor mange døpte faktisk er ikke-troende og, fremfor alt, likegyldige. Ser vi på deltagelsen i søndagsmessen eller i religionsundervisningen for barn, så er tallene klart synkende. I mitt bispedømme går under 10 prosent i kirken, i forstedene er tallet bare 2. Og mindre enn 50 prosent av barna deltar i religionsundervisningen. Disse forhold har fått mange kristne til å reagere, og det er en god ting. Troen rusler ikke lenger videre sånn ganske av seg selv. Den er ikke lenger en tradisjon som automatisk gis videre fra generasjon til generasjon. For de fleste er den blitt et fritt valg, en forpliktelse. Troen er klarere evangelisk enn den er gene-

relt religiøs. Kristi person, hans ord og handlinger står i sentrum i denne tro.

- Tradisjonell religiøs praksis kan ikke lenger være det eneste kriteriet for om man tilhører kirken. Evangeliets utfordringer går foran alt annet. Mange mennesker er fremfor alt opptatt av dem de har rundt seg, av deres liv og vanskeligheter. Langt mer enn i tidligere tider ønsker de kristne å være åpne overfor verden, lydhøre overfor de spørsmål folk og samfunn stiller. Tenk på Latin-Amerika hvor ekte solidaritet med de fattige er blitt selve ledesnoren i meget av det kirkelige arbeidet - slikt er en utfordring til oss. Også her hos oss begynner vi nå å stifte bekjentskap med massearbeidsløshet og økonomisk krise, med familier som lever under svært vanskelige økonomiske kår - og alt det fører med seg. Jeg tenker også på alle de marginaliserte i våre samfunn - kirken må være nær dem, om den vil være kirke.

- Evangelisk liv blir håndgripelig når troende mennesker yder sitt på de forskjellige områder av samfunnslivet - ofte i samarbeid med folk som ikke er motivert av den samme tro, men som arbeider ut fra en generell tro på mennesket. Det sekulariserte, såkalt post-kristne samfunn representerer en utfordring til oss som kristne, en utfordring til samarbeid med alle gode krefter i samfunnet. De tradisjonelle kristne organisasjoner og forbund er i tilbakegang - ikke bare i Frankrike; mange kristne finner det mer meningsfylt å slutte seg til andre organisasjoner og grupperinger. Det innebærer en utfordring til de krist-

ne fellesskap - de kan ikke bare fortsette som før, på tradisjonell vis. De må fornye seg fra innsiden, bli møtesteder for tankeutveksling og debatt. Men selvsagt må de også være steder for ro og ettertanke - under evangelisk overlys, steder for bønn som gir mot til å gå videre, mot til å leve.

- Hvilken kontakt har de franske biskoper med Europas øvrige biskoper? Har dere noen felles arbeidsområder?

- Konsilet åpnet for samarbeid mellom biskopene fra de forskjellige land i Europa, men hittil er det ikke blitt noe utstrakt samarbeid - det dreier seg snarere om en liten, ikke særlig tallrik venneskare som i høyden treffes én gang om året, og som praktisk talt ikke har noen innflytelse på det som skjer innen de enkelte bispekonferanser. Man aspirerer ikke mot noen felles pastoral plan eller felles direktiver for Europa. Men samarbeidet har da hatt en viss innflytelse, bl. a. gjennomførte man for noen år siden en undersøkelse om mangelen på tro i vår moderne verden.

- Europa nærmer seg i dag et tidsskille i sin historie. Den 31. desember 1992 vil viktige avgjørelser bli satt ut i livet: Da faller tollgrensene mellom de 12 EF-landene, det blir fri ferdseil for folk og varer, 'harmonisering' av lover og produktionsnormer; vi får felles penge-system, gjensidig anerkjennelse av utdanning på ulike plan etc. Pavens besøk i Strasbourg for en tid siden var ment som en oppmuntring for dette enhetsarbeidet, en slags dåp for det nye Europa . . .

- Men jeg har en følelse av at kir-

Forbud mot å fly over Kina!

I oktober foretok vår reisende pave en elleve dagers Asia-tur, nærmere bestemt til Sør-Korea, Indonesia, Øst-Timor og Mauritius. Pavens – og flyselskapets – reiserute måtte imidlertid endres da Kina nekter paven å fly over kinesisk territorium. Det hører med til historien at Moskva hadde sagt ja til overflyving over russisk territorium for første gang.

CATHOLIC HERALD

Vatikanets medier: et bunnløst kar – ingen inntekt fra reklame

Den argentinske kardinal Juan Carlos Aramburu har kalt de vatikanske medier «L'Osservatore Romano» og «Vatikanets Radio» for bunnløse kar, fordi de forbruker enorme midler fra Vatikanets husholdning. Pavestolens underskudd for

1989, som anslås til omkring 78 millioner dollar, skyldes for en stor del den vatikanske avis og radiostasjonen, uttaler kardinalen i det italienske månedsblad «Trenta Giorni.» To kommisjoner er nå nedsatt for å se nærmere på begge medier.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

kene ikke holder tritt med denne utviklingen, de er fortsatt svært nasjonalt og lite europeisk orientert. Hver holder på sin uavhengighet - ispedd enkelte beskjedne impulser og visitter. Vi risikerer faktisk å bli de eneste som ikke slår våre krefter sammen. Ta en ting som våre kirkelige ressurser, de er lite likelig fordelt. Eller prestenes status og stilling - her er det store forskjeller fra land til land. Det er lite 'lik fordeling' blant kirkene. Noen har god tilgang på nye krefter, andre steder skrumper tallene, og gjennomsnittsalderen hos geistligheten øker. Og det er store ulikheter når det gjelder legfolket også. Vi gir nok en del impulser, men følger ikke opp.

Så er det én ting til, og den er langt mer alvorlig. Nettopp som det legges opp til mer enhet mellom nasjonene, står vi - kirkene - der i all vår splittelse. Det er mindre liv i økumenikken nå enn for kort tid

siden. Ønsket om å gå fremover sammen er kjølnet adskillig, og tidspunktet for å gjenvinne enheten synes å bli skjøvet stadig lenger ut i fremtiden. Mens Europa endelig synes å sementere freden og orientere seg mot utvidet samarbeid, ser det ut til at vi kristne blir de eneste som holder på splittelsen . . .

- Men tilbake til bispekonferansen. Jeg blir rett som det er misunnelig når jeg tenker på hva mine embedsbrødre i Latin-Amerika har fått til i årene etter konsilet. De har satt mange av konsilets visjoner ut i livet. At den asiatiske bispekonferanse utretter store ting i sitt område der kirken er en minoritetsgruppe, er mindre kjent. Og det gleder meg stort at en synode for Afrika er på trappene. Det er bare her i det gamle kristne Europa vi mangler 'redskaper' for ettertanke og refleksjon.

- De franske biskoper har vært på banen med flere hyrdebrev - et par ord i den forbindelse?

- Gjerne, men først noen anerkjennelse - og takkens - ord for de siste års hyrdebrev fra de amerikanske biskopers hånd - om nedrustning og om økonomi. Ikke minst arbeidsmetoden, med konsultasjoner av imponerende bredde, inngir respekt. Den realisme og styrke som er bygget inn i disse dokumentene, er et eksempel til etterfølgelse for andre deler av kirken. I de siste årene har et par av vår bispekonferanses kommisjoner arbeidet med presserende spørsmål i fransk sammenheng. Noen av de uttalelser de har kommet med, har virkelig vært av betydning for kirken og for samfunnet forøvrig, som *Pour un nouveau mode de vie* (1986), *Créez et partagez* (1988) og *Rendez-vous de la Solidarité* (1988).

«Historikerne synes langt på vei å være enige om at kirken ikke har tatt opp i seg de verdier revolusjonen var opphav til.»

Kirken i Ukraina

Et forslag om å legalisere den katolske kirken i Ukraina vil trolig bli behandlet på nyåret av parlamentet i Sovjetunionen. Kirken teller ca. fem millioner medlemmer og har tolv biskoper og tusen prester, alle ordinert av hemmelighet. Den ble som kjent forbudt av Stalin i 1946.

Den ukrainske kirkes stilling vil også bli tatt opp under møtet mellom paven og Gorbatsjov som er ventet å finne sted i november/desember. KNA

Kirkehyllest til Ceausescu

Den rumenske ortodokse kirke arrangerte nylig en felleskirkelig feiring av 45-årsjubiléet for det kirken valgte å kalle «den anti-imperialistiske og anti-fascistiske revolusjon for sosial og nasjonal frigjøring» i Romania. Deltagerne sendte et brev til president Nicolae Ceausescu, der de omtalte ham som «vår nasjons mest elskede som, en helt blant vårt fedrelands helter».

KIT

Første messe i Kreml siden 1918

For første gang siden 1918 fylte nylig røkelse og liturgisk sang den 400 år gamle Uspenskij-katedralen i Kreml i Moskva, midt i den kommunistiske stormaktens matksentrum.

Sovjetiske myndigheter hadde gitt Den

6

- Men som nevnt, er vi etter min mening for lite konkrete i våre uttalelser, vi beveger oss ofte på et alt-for teoretisk nivå. Jeg beklager også at disse dokumentene stort sett ikke bygger på konsultasjoner med kompetente folk eller med dem de angår mest, dem som lider mest under den økonomiske krise, f. eks. Vi snakker om folk i stedet for å la dem selv komme til orde. Etter min mening burde man begynne slikt utredningsarbeid med å snakke med dem som ligger svakest an. Hittil har det franske episkopat grepet saken an ovenfra, og det turde være grunnen til at våre uttalelser ofte ikke har vakt den interesse eller fått den innflytelse de egentlig burde.

- Det er mitt store ønske at min kirke og dens ledere i større grad tar hensyn til de alvorlige spørsmål som folk stiller til den i dag, og som de sliter med. Evangeliet burde inspirere oss til å reagere sterkere på det som skjer i verden rundt oss, slik jeg var inne på innledningsvis. Hvordan bør vi forholde oss til dagens sekularisering? Hvordan skal vi kristne, enkeltvis og i fellesskap, finne vår plass i verden av i dag - være til nytte som kristne medbrødre og -søstre? Hvordan kan vi hjelpe folk med de etiske problemer vi sammen står overfor? Hva betyr 'troskap overfor evangeliet' - ut over det å snakke sammen i all vennskapelig om lovverk på den ene siden og ettergivenesshet på den annen? Hvordan bør vi ta imot de fremmede som kommer til oss, hvordan kan vi fremme en dialog som åpner for sameksistens mellom ulike kulturer og for integrasjon av forskjellige

raser?

- Enkelte røster har hevdet at det skisma tidligere erkebiskop Lefèbvre har forårsaket, ikke er et spørsmål om liturgien på latin eller folkespråket, men snarere et resultat av den franske revolusjon?

- Så absolutt. Spørsmål om bruken av latin, om hvordan geistligheten skal kle seg, om katekesen etc. er bare de ytre, synlige tegn på en dyperegående krise og på tendenser som er langt mer radikale - i ordets egentlige betydning, altså noe som angår selve røttene, grunnlaget - enn de ser ut til på overflaten. Når man hører en preken av Lefèbvre, slår det en hver gang at her går de samme temaer igjen. Stadig vekk er han ute etter de symbolske ord som revolusjonen førte i marken, og som de etterfølgende republikker etter tur preget 'i sitt bilde': frihet, likhet og brorskap. Føy til demokrati, vitenskap, moderne filosofi, fornuften, så har vi hele angrepsrepertoaret.

- Historikerne, og da særlig de europeiske, synes langt på vei å være enige om at kirken ikke har tatt opp i seg de verdier revolusjonen var opphav til. Hele det 19. århundret var en lang rad av 'restorasjoner' og fordømmelser fra kirkens side - kun enkeltrøster og noen minoritetsgrupperinger her og der stod for andre toner. I 1864 ga pave Pius XI dette synet sin velsignelse gjennom encyklikaen *Syllabus* - en veritabel katalog over alle den moderne verdens feiltagelser! Den utkom da kirkens dialog med verden hadde nådd et lavmål, og den slo bena vekk under alt det som minnet om frihet: økonomisk libe-

ralisme, religionsfrihet, samvittighets- og meningsfrihet, det enkelte menneskes selvstendighet, bruken av fornuften. Demokrati var i strid med kirkens guddommelige oppbygning som bare kan være monarkisk og hierarkisk. Rasjonalismen og de filosofiske retninger som slekter på den, fordømmes - blant dem sosialismen. Kort sagt: Alt det den moderne verden stod for, ble mistenkeliggjort - om ikke regelrett fordømt, og denne holdningen er langt fra død! Den lever til dels i beste velgående og 'animerer' betydningsfulle retninger innen kirken. Erkebiskop Lefèbvre er bare én av mange som fører arven fra denne gamle tradisjon videre.

- Samtidig levde heldigvis evangeliet videre i ydmyke kristnes hjerter. Tenk på alle de religiøse kongregasjoner og fellesskap som ble opprettet i det 19. århundret, og som nettopp så det som sin oppgave å ta seg av og utdanne de fattige! Vi bør også nevne misjonen og 'hine enkelte': kristne som tok en sosial kristendom med seg inn i sitt politiske engasjement, som skapte Katolsk Aksjon. Sammen med modige og klarttenkende teologer - og støttet av Den Hellige Ånd - var de med på å legge grunnlaget for Det 2. Vatikankonsil, som var kirkens offisielle forsoning med verden - en forsoning styrt av forsynet.

Vi var kanskje litt naive når vi trodde at denne forsoningen skulle gå lett og greitt for seg. Sannheten var at kirkens gamle demoner slett ikke var døde, og i dag gjennomlever vi tider som ikke er så lyse og enkle - men de er fylt av håp! ●

russisk-ortodokse kirke tillatelse til å feire messe til minne om at det er 400 år siden kirkens patriarkat ble opprettet i byen.

Uspenskij-katedralen var tsarenes kroningskirke fram til den ble konfiskert av myndighetene; mange kirkeledere er gravlagt i kirken. KIT

Fengselsprester i Sovjetunionen

For første gang på 70 år har en ortodoks geistlig kunnet besøke et fengsel som sjelsørger. I fremtiden skal det også avholdes gudstjenester i straffeanstalter.

Ifølge Moskva-patriarkatets blad «Moskowskij Cerkownij Westnik» er ini-

tiativet til det første prestebesøket i et fengsel ikke tatt av kirken, men av den sovjetiske innenriksminister, Vadim Bakatin. Han har ønsket tettere kontakt med kirken for blant annet å gå nye veier i bekjempelsen av kriminaliteten.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

SVAR TIL EN SJAMAN

7

Jan Inge Sørbo:

Svar til ein sjaman.

New Age, overmennesket

- og ei kyrkje på flukt.

Det Norske Samlaget 1988/122 s.

«Kirken, den er et gammelt hus» og vi tror at den er bygget på fjellgrunn. Ikke desto mindre - eller kanskje nettopp derfor - er den blitt utsatt for mange «vannmasser» for å sitere bergprekenen i Lukasevan-geliet.

New Age synes å være en av disse vannmassene. Og bildet stemmer med virkeligheten idet det ikke dreier seg om én organisasjon med navngitte ledere eller et styre som setter normene opp for bevegelsen. New Age er som en flod.

Er bevegelsen betydningsfull nok til å bevege de kristne til å analysere den? Unektelig. Alt annet ville være blindhet, selv om bevegelsen selvsagt kan vise seg å være en døgnflue. Den er i alle fall et tegn i tiden.

Utgjør den, der hvor den er aktiv, en trussel for de kristne? Ja, i den utstrekning den fremmer et panteistisk livssyn og fremelsker en form for åndelig «overmenneske» som før eller senere vil dyrke maktens religion og - til tross for miljøvennlige teorier - sannsynligvis havne i et politisk sett reaksjonært mønster.

Kan den aktualisere helt essensielle spørsmål for kirken og følgelig brukes som en lyskaster på indre-kirkelige forhold? Sikkert også i den grad den avslører at den kristne kirke er dårlig rustet for å møte nettopp dens utfordring.

Det er fordi han har innsett at alle disse spørsmål bør få et positivt

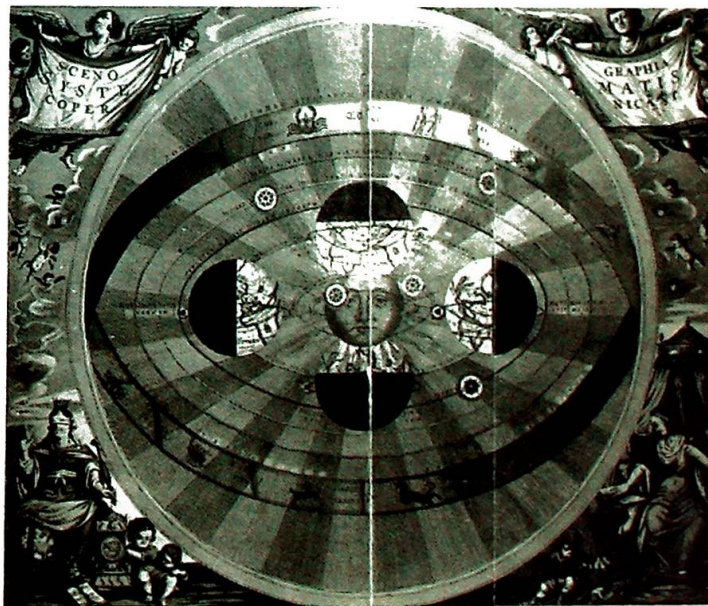
svar at Jan Inge Sørbo har forfattet sitt «svar til en sjaman». Boken fortjener interesse av forskjellige grunner. For det første er forfatteren åpenbart genuint kristen. Dessuten er han i stand til å levere en samfunnsanalyse som overbeviser. Og fremfor alt har han en inngående kjennskap til Den norske kirkes moderne historie.

Han vil bli oppfattet noe forskjellig av de forskjellige lesere. Noen vil vite hvorfor de kristne bør være på vakt over New Age. Andre vil være interessert i hans forslag om hvordan kirken bør møte utfordringen. Personlig har jeg hatt størst utbytte av hans kritiske kapitler om Den norske kirkes utvikling i de senere århundrer. Forfatteren hører til de få som kjenner den pietistiske sjel innenfra og erkjenner dens radikale ydmykhet overfor Gud på samme tid som han avdekker pietistenes maktutøvelse. De moderne

presters identitetskrise har han en akutt sans for. Han har dessuten en ekte forståelse av at pietismen, arbeiderbevegelsen og kulturradikalismen i Norge har vokst opp av samme rot og har virket i samme retning: en svekkelse av de overleverte ritualer og erstatning av disse med nye, dessverre ubevisste, ritualer. Den samme norske grobunn har frembragt åndelige bevegelser som tilsynelatende drar i hver sin retning. Samlet har disse bevegelser allikevel bidradd til å gjøre samfunnet dårlig rustet for å møte en sterk, ny og selvsikker religiøsitet.

Konklusjonen er at kirken i sin lange og solide tradisjon har de ressurser som må til for å verne om den sanne gudstro og om kristendommen. Men da må den også gjøre opp med de fleste tendenser som har preget dens nære fortid.

A. Raulin, o.p.

EKD vil ha 40% kvinnelig lederskap
Når delegatene i Den evangeliske kirke i Tyskland (EKD) møtes i Bad Krozingen nå i november, skal de ta stilling til et forslag om at kvinner skal fylle minst 40% av de viktigste stillingene i kirken innen 1999. EKD består av 17 forenede, lutherske og reformerte kirker (Landeskirchen) i Vest-Tyskland og i Vest-Berlin. Det er også foreslått å opprette en egen stilling ved hovedkontoret i EKD for å ivareta kvinnes interesser i kirken.

NØP

Finsk nei til kvinnelig bisp

Bispemøtet i Den lutherske kirke i Finland vedtok nylig med 9 mot 8 stemmer at kvinner foreløpig ikke bør bli biskoper. Det var først ifjor Den finske kirke åpnet for at kvinner kan ordineres til prester. Siden da er mer enn 300 kvinner ordinert til lutherske prester i Finland.

Det avgjørende ordet i spørsmålet om kvinner også kan bli biskoper i Den finske

kirke ligger ikke hos biskopene, men i kirkemøtet. Der kan saken komme opp tidligst i mai neste år.

De fleste av de ni biskopene som stemte for at kvinner ennå ikke bør bli biskoper, argumenterte med at kirken først bør venne seg til å ha kvinnelige prester. Mindretallet sa at man like godt bør løse dette spørsmålet med det samme, i stedet for å skyve det foran seg.

NØP

Max Thurian forteller

*Det er alltid hyggelig å få bevis på at St.Olav blir lest! Nylig fikk vi hele tre slike i posten - fra prestelig hold til og med. Grunnen var det lille adjektivet "prostetantisk", brukt om teologen **Max Thurian** i nr.8 av bladet. "Max Thurian ble katolikk i 1987," opplyste de tre, hver i sitt tungemål, og vedla kopi av en artikkel om saken fra de nordiske katolske presters blad **Inter nos**. Til orientering for redaksjonen - evt. til glede for St.Olavs lesere?*

Takk til de tre for vennlig påminnelse om noe som faktisk var gjemt så godt i vårt arkiv - les redaktørens hukommelse - at det var glemt. En trøst er det dog at Thurian faktisk var protestant, om enn med et ganske katolsk hode, på den tid han skrev den bok St.Olav siterte fra - "Maria og de kristnes enhet."

*Teksten fra **Inter nos** er en anelse forkortet.*

trofasthet overfor kommuniteten i Taizé. Jeg bevarer en stor respekt for den reformerte tradisjon som har forkynt Guds ord for meg. Jeg ønsker å leve i full solidaritet med alle som har hjulpet meg i løpet av mitt kristne liv og især i mitt arbeid for de kristnes enhet. Jeg har en langt mere positiv holdning til alt det som er ekte i reformasjonstidens tradisjon.

I lengre tid har jeg følt meg dypt katolsk - det vet alle som kjenner meg. Jeg følte et uimotståelige ønske om å vie mitt liv til Kristus i overensstemmelse med min tankegang slik jeg ofte har gitt uttrykk for den i den økumeniske dialog. Jeg ønsker at den beslutning jeg har truffet, og som representerer en kontinuitet i mitt kristne liv, må bli til åndelig fornyelse for meg - en hjertets omvendelse til å begynne hver ny dag i tilbedelse og fred, i tjeneste hos dem som er betrodd meg. I løpet av den prosess som begivenhetene fremkalte, har jeg med beundring erfart Guds mysterium som fører og leder oss. Et ord av den hellige Ambrosius var sentralt for meg i denne tiden "Den Hellige Ånds nåde tillater ingen nølen og ingen forsinkelse."

Mange teologiske tanker, økumeniske dialoger, liturgiske erfaringer, kirkelige og personlige begivenheter har bestemt min vei til det katolske presteembedet. Jeg tenker især på Det 2. Vatikankonsil, den liturgiske fornyelse, arbeidet med dokumentet "Dåp, nattverd og tjeneste" (Lima-dokumentet, kalt BEM), "Dombesgruppen" . . . Fra dette mangfold vil jeg fremheve noen avgjørende faktorer: Mine stu-

Max Thurian, som er medlem i det økumeniske kloster i Taizé, konverterte i 1987 og ble presteviet i Italia. Man har talt om en hemmelig konversjon, men selv har han erklært at han slett ikke ville gjøre den hemmelig, bare uten stor offentlighet. Man har misforstått det franske "discret" som om det betød "secret", hemmelig. Slik redegjør han selv for sin konversjon:

Noen venner har bedt meg besvare deres spørsmål. Jeg gjør det gjerne - så meget desto mer som det, slik jeg ser det, ikke er tale om en uvanlig, men en normal begivenhet i mine tankers og mitt livs utvikling; de som kjenner meg godt og gjennom mange år, vil være enig med meg.

Jeg ble presteviet i den katolske

kirke i Napoli: dype vennskapsbånd forbinder meg med denne kirke. I Napoli har jeg funnet en kirke med et broderlig sinnelag, og dens liturgiske liv har hatt stor innflytelse på meg. Jeg ønsket at min beslutning ble i det stille for at ingen skulle lide ved en feilaktig bruk i offentligheten, og også fordi det er tale om en rent åndelig beslutning. Som det heter i evangeliet: "Når du ber, så gå inn i ditt kammer. . . og be til din Far som er i det skjulte." (Mat. 6,6).

Da jeg frivillig ba biskopen av Napoli om presteavgjørelsen, var det klart at jeg ikke forlot noen, ikke ga avkall på noe av det jeg tidligere hadde mottatt som kristen: Det dreiet seg kun om en oppfyllelse av min dåp, av mitt embede og min geistlige profess i takknemlighet og

Athos ikke EF

Athos, den ortodokse munkerepublikken i det nordlige Hellas, skal ikke pålegges å følge EF's regelverk om fri grensepasse- ring. Det er klart etter at en ekspert- gruppe nylig behandlet en klage fra greske kvinner over at bare menn har adgang til Athos. KIT

Ungarn: Den røde stjerne erstattes av den hellige Stefans krone

I sitt oppgjør med etterkrigstiden har det ungarske parlament vedtatt å fjerne kom- munistpartiets røde stjerne fra alle offent- lige bygninger. Beslutningen begrunnes med at et lite mindretallspartis symbol ikke lenger skal kjennetegne statens insti- tusjoner. Den røde stjerne blir erstattet

med Ungarns eldgamle symbol: den hel- lige kong Stefans krone.

Parlamentet har også vedtatt å gi av- døde kardinal József Mindszenty æres- oppreisning. Etter den kommunistiske maktovertagelse ble kardinalen dømt for «landsforræderi» på grunn av sin uforfer- dede anklage av det kommunistiske ter- rorregime. KATOLSK ORIENTERING

om sin konversjon

9

dier om nattverden og liturgien i sin alminnelighet har uimotståelig ført meg til daglig å feire ord og sakra- ment i den kirke som gir meg denne sendelse og mulighet. Å feire euka- ristien hver dag synes meg å være noe primært og grunnleggende for en Kristi tjeners prestelige liv: Jeg føler hele kraften og hele fryden i kirkens vakre liturgi, slik den er blitt gjenfunnet av Det 2. Vatikan- konsil.

Den økumeniske dialog om embedet i overensstemmelse med Guds ord, men også det liturgiske og pastorale liv har overbevist meg om ordinasjonens sakramentale karakter ved håndspåleggelse og påkallelse av Den Hellige Ånd. Det var følgelig mitt ønske å få ordina-

sjonens sakrament for på den måten å bli innlemmet i embedet i fedre- nes kirke og kunne feire eukaristien i fullt fellesskap med hele kirken. Det embedet som jeg hadde mottatt i forveien, og som jeg levde i over- ensstemmelse med den katolske oppfatning, har fått sin fylde ved ordinasjonens sakrament - som en fullbyrdelse av kirkens mysterium.

Fedrenes kirke er - i kontinuitet med apostlenes kirke - en biskoppe- lig kirke; den ser biskopene som den katolske enhets og den aposto- liske suksesjons tegn og tjenere. Dette lærefellesskap, som er blitt modnet gjennom den økumeniske dialog, er blitt bekreftet ved erfar- ingen av den lokale kirkes enhet i fellesskap med de mange biskoper

og deres embede.

Johannes Paul II har åpenbart for meg bildet av en pave som våker over kirken nettopp fordi han ove- ralt forkynner Guds ord med mot, tillit og fullmakt. Hans personlighet og hans embede har overbevist meg om nødvendigheten av at biskopen av Roma, Peters etterfølger, får ansvaret som leder og vitner om troen i kollegialitet med biskopene, og at han i lydighet overfor Herren finner enhetens vei mellom de enkelte kirker og nye perspektiver for verdens evangelisering. Hans universelle hyrdeembede er nød- vendig for alle kristnes synlige gjenforening.

Johannes Paul IIs encyklika *Redemptoris Mater - Frelserens mor* - har bekreftet min visshet om at jomfru Maria, Guds mor, har fått den nåde å spille en avgjørende rolle i frelsens historie, og at hun ved sin moderlige forbønn fortsatt hjelper alle Kristi disipler i deres åndelige kamp; de danner den kirke hvis bilde og forbilde hun er. Den marianske fromhet leder oss til å høre Guds ord, til å elske Kristus og til å fornye oss i ånden innenfor kir- ken, de troendes mor.

Jeg ber alle om deres forbønn så jeg beholder gleden ved å feire eukaristien, be tidebønnene, utøve forsoningens embede og tjene de kristnes synlige enhet. Måtte mitt hjerte og mitt sinn alltid være åpne for alle som elsker fred, tjener Kristus og vil leve i Den Hellige Ånds fellesskap. Jeg vil alltid gjen- ta for meg selv den hellige Teresa av Avilas ord: Intet må forurolige dig, intet forskrekke deg. Intet mangler: Gud alene er nok. ●

Om å tilgi

«Jeg kan tilgi et menneske som har slått meg i ansiktet, men jeg har ingen rett eller mulighet til å tilgi på vegne av alle millioner dode,» sier nazijegeren Simon Wiesenthal. «Dessverre er det mange som har det omvendt: De makter aldri å tilgi et slag i ansiktet, men tilgir med letthet på vegne av alle de dode.» ADRESSEAVISEN

Del av et fellesskap

«I Norge er det en skam å være avhengig,» sier forfatteren Finn Carling til Vårt Land. «Det er det motsatte, individualismen, som dyrkes. Evnen til å være avhengig er verdifull: å kunne være del av et fellesskap, kunne ta rolig imot. Ikke alle klarer det.»

Akseptere det som visner —

konsentrere seg om det som gror!

Det er jo litt av hemmeligheten: Man blir eldre, men ikke nødvendigvis gammel, sier psykologen Sol Seim til A-magasinet. Eldre er bare år, gammel er en holdning. Livskvaliteten er avhengig av at man også aksepterer det som visner. Samtidig som

10 Alderdommen: en ny og fruktbar vitalitet?

En av våre kontemplative søstre ved Lunden kloster i Oslo har sendt oss disse refleksjonene om de rike muligheter alderdommen kan innebære. Det handler om å miste sitt liv for å finne det. . .

Å være syk er noe de fleste av oss har opplevd, som barn eller som voksen. Men «høy alder» er utvilsomt også en slags sykdom, nedslå-

ende, fordi den er uten håp om helbredelse. «Alderdommens skibbrudd,» sier noen, men for en kristen betyr høy alder en mulighet til et «synsmøte» med Kristus. Jeg

kaller det «synsmøte» fordi troens møte er en guddommelig *realitet* som fyller oss nå.

Å bli eldre betyr på flere måter å bli fattig, uten krefter, kanskje, avhengig av andre. . . Slikt kan virke ubarmhjertig deprimerende. Men det kan også føre til det motsatte: til ekte og sann *frihet*. Ikke å ha noe, ikke å være noe, det betyr å leve Jesu bønn: «Far, i dine hender overgir jeg meg.»

Å være kommet opp i høy alder betyr å være adskilt fra alle prosjekter, alle fremtidige perspektiver. Hva blir da igjen? Jo, det nærværende, *øyeblikket*, som alltid er den beste anledning til å vise kjærlighet. Å være gammel kan bety å gripe det vesentlige i livet og kunne relativisere alt annet. Det er fra det øyeblikk man aksepterer å være ingenting at man erfarer virkelig fred, den tillit som gjør at man ikke forventer noe av mennesker. Da blir alderdommen en ny og fruktbar vitalitet.

Det er først når man har akseptert å dø at man kan leve fullt ut, uten å klynge seg til tingene, upåvirkelig av all menneskelig heder. «Den som mister sitt liv for min skyld, skal finne det,» sier Jesus, og «den som følger meg, skal ikke vandre i mørke, men ha livets lys.» Å følge Kristus betyr å ta imot alt som hender med stor frihet. Det er fra denne frihet at gleden springer ut, den dype gleden. Intet å ha, men å eie alt: I vandringen med Kristus blir forsakelse forvandlet til overflod. Dette er en passivitet, som utstråler kjærlighet og respekt for *alle* men-

man kan konsentrere seg om det som gror.

Det er slett ikke noe å grue seg for å oppleve seg selv som eldre, sier tidligere stadsfysikus Fredrik Mellbye til Aftenposten. Iallfall ikke hvis du er frisk nok til å huske hvordan du var som ung!

Dagsrevyen – vårt ritual

– Dagsrevyen er vår tids folkeeventyr. I tillegg til å være nyhetsformidler er Dagsrevyen i NRK-Fjernsynet et daglig ritual der nordmenn flest får bekreftet sitt verdensbilde, sier lektor Gunnar Foss, som nylig forsvarte sin doctor artium-avhandling «Det nasjonale sorgarbeidet».

– Hovedkonklusjonen i avhandlingen er at NRK-Fjernsynet mer enn noe annet medium i vårt samfunn spiller rollen som det samlende sentrum for nasjonens felles sorgarbeide etterat en ulykke har rammet landet, sier Gunnar Foss.

AFTENPOSTEN

nesker, fordi kilden til denne kjærligheten er Gud.

Inngangen til himmelens rike er ingen bred boulevard, man må gjøre seg ganske liten for å komme inn: «Kjemp for å komme inn gjennom den trange dør, for jeg sier dere at mange skal forsøke å komme inn, men ikke klare det.» - Å bli kalt av Gud til å følge ham er et eventyr. Vi aner ikke hvor Den Hellige Ånd skal føre oss, det blir sikkert «dit du ikke vil.»

For å komme til målet må vi gjennom «passivitet», gjennom ødemarken, oppholde oss der. For det er der man støter fra seg alt som

ikke er Gud. Det trenges stillhet, innadvendthet, munnen lukkes og hjertet åpnes. Stillheten er overflod av alle goder. Passivitet er ikke å gi avkall på ansvar, men er aktivitet på et høyere nivå.

Dybden av denne passivitet har Kristus åpenbart for Paulus: «Min nåde er nok for deg, for det er gjennom avmakt at min kraft utfolder sin fulle styrke.» Kristendommen har skapt et uoppløselig bånd mellom svakhet og styrke. Den ekte styrke gjør et menneske i stand til å tåle å bli ansett for å være svak, - som Kristus tok på seg vår svakhet og fattigdom. Den ekte autoritet

skapes i det hjerte som er fylt av barmhjertighet - mot seg selv og mot andre. Guds rike bor «i oss», - og det er denne indre reise i oss selv som må ha første rang.

«Hvor løper du hen, - himmelen er i deg,» sier Angelus Silesius, og tilføyer: «Tiden ligner evigheten og evigheten ligner tiden. Det er opp til deg å ikke gjøre noen forskjell.»

Vårt liv har sine røtter i himmelen, og himmelen, det er Gud i oss. Det eneste viktige må være vår «gjennom-siktighet», at vårt liv utstråler noe av Guds lys og kjærlighet.

Sr. Agnes-Marie o.p.

Svein Ellingsens dåpssalme - nå også i USA

Salmedikteren Svein Ellingsens 60-årsdag ble nylig feiret med brask og bram. Rettere sagt: ikke fødselsdagen, - feiringen ble lagt til 60-årsdåpsdagen. Så er han da også, ikke minst, kjent som vår nye dåpssalmes dikter:

*Fylt av glede over livets under,
med et nyfødt barn i våre hender,
kommer vi til deg som gav oss livet. . .*

Ved et seminar om kirkekunst og salmediktning som åpnet feiringen, møtte man også en amerikaner (med østerriksk bakgrunn): oversetteren Hedwig Durnbow. For å kunne lese Svein Ellingsens salmer på originalspråket har hun lært seg norsk, og dåpssalmen synges allere-de i amerikanske kirker:

*Filled with joy and gladness at life's wonder,
in our hands a newborn child presenting,
come we now to you, who life has given. . .*

Da Hedwig Durnbow ble intervjuet i programposten «På kirkebakken», sa hun blant annet at i Amerika er salmediktere nå så opp-tatt av å finne på noe nytt, - de skriver gjerne om atomer og asfalt - at mange ikke liker å synges salmene lenger. Svein Ellingsens salmer derimot, sier Durnbow, er enkle og samtidig dypt rotfestet i kirkens tradisjon, og de taler et språk som er begripelig for mennesker ved slutten av det 20. århundre.

«Du er blitt kalt en stillferdig salmedikter,» sa programlederen, Håkon Dahl, «tror du at de som snakker lavest når lengst?» - «Jeg tror

ofte det er slik,» svarte Ellingsen, «og ikke minst i vår tid, at stillheten ofte taler sterkere enn høy lyd og stor styrke. Dåpssalmen har som kjent fått en enkel, samtidig stillferdig og sterk melodi, signert Egil Hovland.»

Det var i en periode med både sorg og glede at Ellingsen skrev sin dåpssalme: gleden over at et nytt barn var ventet, sorgen over tapet av datteren Margrethe (salme-samlingen «Det skjulte nærvær» er viet minnet om henne).

«Dåpen er jo en ny fødsel,» sa Svein Ellingsen i samtalen med Håkon Dahl. «Og det er jo fantastisk: Det som skjer i slektens historie på en bestemt dag, da Kristus døde, - og på en bestemt dag, da Kristus oppsto, - det samme skjer på en bestemt dag i vårt liv, på dåpsdagen. Vi får del i alt det Kristus gjorde gjennom sin død og oppstandelse. Det er vår tro.» ●

Når ørreten er viktigere enn en Nobelpris

«Det er åpenbart grensesprengende ufattelig for vår tids nyhetsjegere at det fortsatt finnes toppfolk i dette land som krever å få være seg selv, og som ikke halser begeistret avgårde til nærmeste sminke-rom når et pressekamera eller en fjernsynslinse melder sin ankomst.» skrev Per Kokkvold i Arbeiderbladet nylig. Han siktet selvsagt til Trygve Haavelmos reaksjoner i anledning Nobelprisen.

Kokkvold siterer fra Aftenpostens samtale med den pensjonerte professor: «Det er klart det er fint å få en Nobelpris, jeg er jo programforpliktet til å synes det, men jeg trenger ikke prisen. Jeg har ingen karriere å tenke på...»

«Hva oppfatter De som det viktigste i Deres lange sosialøkonomiske karriere?»

«Jeg har aldri tenkt på hva som er det viktigste. Jeg har hatt det moro som økonom. Akkurat nå er det langt viktigere for meg å fiske ørret!»

Om Polen — og om sensasjoner

«Det som nå har skjedd i Polen, hvor man har fått en demokratisk regjeringssjef, hvis viktigste referansepunkter er Gud og Vatikanet, overgår de fleste internasjonale sensasjoner. Ja, det betyr mer for verdenssituasjonen enn blodbadet i Kina.» uttalte Jahn Otto Johansen nylig til Aftenposten.

12 Nils-Petter Enstad:

Halldór Laxness om sin

- At den islandske forfatter og Nobelprisvinner *Halldór Laxness* har hatt «en katolsk fortid», har vært velkjent, men forfatteren har vært relativt taus om denne perioden. Men i svært høy alder har han gitt en overraskende åpenhjertig beretning om denne tiden, skriver *Nils-Petter Enstad* i sin anmeldelse av boken *Dagar hjá múnkum* fra 1987, som nå foreligger på svensk.

Enstad er informasjonskonsulent ved Det teologiske Menighetsfakultet - i årene 1974 til 1976 var han stasjonert på Island i Frelsesarméens tjeneste.

tilbakelagt stadium i mitt liv som ikke mange lenger er i stand til å fortelle om», som han skriver i forordet.

Boken kan sies å falle i tre deler.

I den første delen forteller Laxness om sin egen, religiøse utvikling, og hva som førte til at han søkte tilflukt i et kloster. Det var en ekte, religiøs lengsel, kombinert med et aldri så lite opprør: «Jeg ville gjerne vite mer om den merkelige kirken som et utall uvitende prester fra Norden ikke hadde gjort annet enn å skjelle ut i mine ører. Jeg var blitt grepet av en umettelig lengsel etter å lære den tro å kjenne for hvis skyld platt-tyske danskere hadde myrdet islendinger, og kalt det for reformasjon. (. . .) Den katolske kirke ga islendingene den europeiske høykulturs skatter, og ga næring til de største ånder i vår forgangne gullalder» (s. 12).

Gjensynet med dagboken fremkaller også minnet om den aller første romanen han skrev, forteller Laxness. 13 år gammel skrev han et 600 siders manus som fikk tittelen *Afturelding* (Morgengryet - forøvrig navnet på pinsebevegelsens islandske hovedorgan!). Romanen var «i høyeste grad anti-kirkelig», minnes forfatteren: «Jeg var til en viss grad ateist, slik gutter kan bli det i slyngelalderen, betraktet det som sto i Bibelen som løgn og dikt, og mente at katekismen representerte en trangsynt gudstro» (s. 16). At Bjørnson hadde vært en viktig påvirkningsfaktor, medgir han gjerne, og referatet av handlingen forøvrig gir ellers inntrykk av at det var litt av en røverroman som fylte de 600 håndskrevne sidene.

Den islandske forfatteren og nobelprisvinneren Halldór Laxness er av mange kjent som en svært satirisk skribent. Ikke minst har kirke og kristendom vært gjenstand for hans ironi, og aldri så skarpt som da han skrev *Salka Valka* i 1932. I årene etter krigen har forfatterskapet vært preget av et radikalt, politisk engasjement, og i de to siste ti-årene har Laxness vært mer eller mindre oppfattet som en generelt anti-dogmatisk forfatter, det være seg politisk eller religiøst.

At Halldór Laxness har hatt en «katolsk fortid», har vært velkjent, men forfatteren har vært relativt taus om denne perioden. Men i svært høy alder har Laxness gitt ut en overraskende åpenhjertig beretning om denne perioden. *Dagar hjá múnkum* kom ut i forfatterens hjemland i 1987, samme år som forfatteren fylte 85 år. I år er den kommet i svensk oversettelse, under tittelen *Dagar hos munkar*, og skulle således være tilgjengelig også for dem som ikke leser islandsk. Det følgende refererer seg til den svenske utgaven.

På bokens omslag ser man den

unge Halldór Kiljan Laxness iført kappe, med et lys i hånden. Bildet er tatt 6. januar 1923, samme dag som han ble katolsk døpt i St. Maurice de Clervaux, et benediktinerkloster i Luxembourg der han hospiterte i flere måneder. Klosteroppholdet var ment som en forberedelse til senere studier med tanke på å bli katolsk prest. Slik skulle det som kjent ikke gå med den unge islendingen.

At Laxness har skrevet boken om sin «katolske fortid» nå, har sin bakgrunnshistorie. Mens Laxness bodde i klosteret St. Maurice de Clervaux, skrev han en dagbok. Denne dagboken ble på et eller annet tidspunkt borte, og Laxness har regnet den for tapt. Da den islandske professor Stefan Einarssons etterlatte papirer ble overlatt til Islands Nasjonalbibliotek for å katalogiseres, dukket dagboken opp. Da så en del brev Laxness hadde skrevet i den samme perioden også dukket opp, bestemte Laxness seg for å redigere materialet og gi det ut i bokform, med den formodning at «innholdet på disse sidene kunne kaste litt lys over et

«Men fordi det skjer på fredelig vis, uten bruk av revolver, får vi ikke de dramatiske bildereportasjene. Derfor blir også dekningen mindre dominerende i norsk presse enn antydninger om noen tarvelige politiske sex-skandaler på hjemmeplan.»

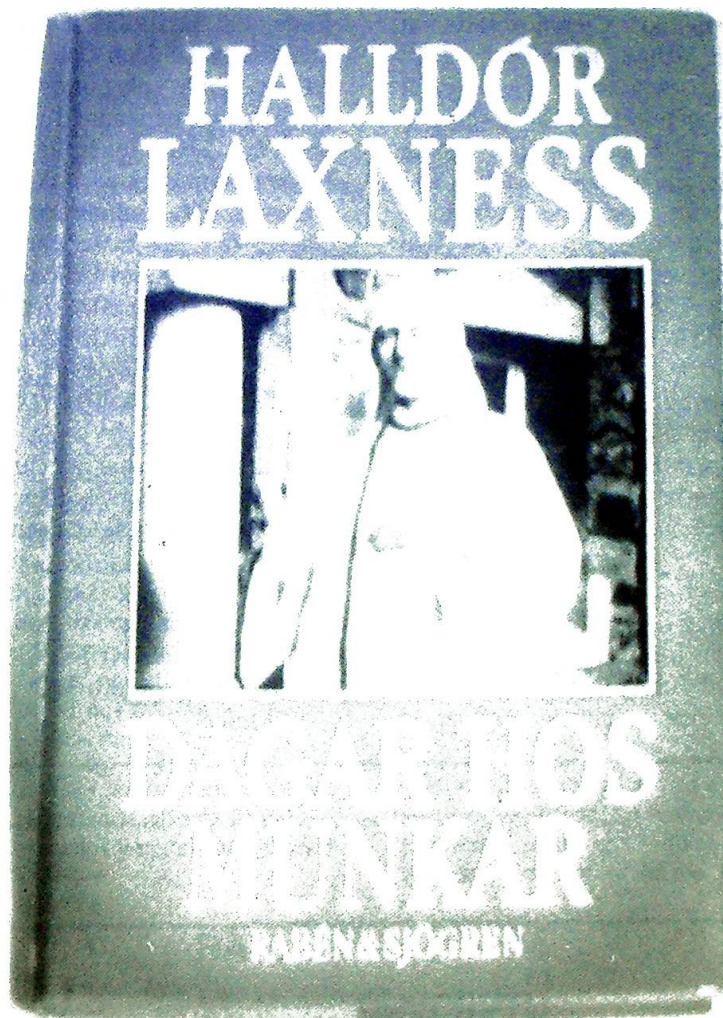
Om avis-overskrifter

«Selv den mest kritiske avisleser kan ikke la være å se på overskriftene som hver dag pryder beretninger om ting som blåses opp til sensasjoner av verdensformat.» sier professor Leo Eitinger til Adresseavisen. Han uttrykker engstelse for at «mindre

kritiske lesere etterhvert vil kunne miste evnen til å skjelne mellom viktige informasjoner og uviktig sprøyt når de førstnevnte presenteres bortgjemt som små notiser mens de sistnevnte har overskrifter som kunne få en til å tro at den tredje verdenskrig var brutt ut!»

katolske fortid

13

Sommeren 1922 bodde Laxness hos den danske billedhuggeren Julius Schou og hans familie i Rønne på Bornholm. Familien Schou var katolikker, og den unge islendingen begynte å gå sammen med familien til kirken. Han ble også interessert i Johannes Jørgensens forfatterskap og bestemte seg for å lære den katolske tro bedre å kjenne. I november 1922 flyttet han inn i

klosteret i St. Maurice.

Dåpshandlingen 6. januar 1923 skjedde med begrunnelsen *sub conditione*, eller «for sikkerhets skyld», som Laxness selv skriver (s. 35). Samtidig tok han navnet Kiljan som mellomnavn; et mellomnavn han senere har fått slettet. Navnet fikk han fra den irske martyren Kiljanus.

Etter dåpen skrev Laxness en

artikkel for et katolsk ungdomsblad i Danmark, der han forteller at drakten han hadde på da han ble døpt, henger fremdeles i skapet, og han skriver at den hang der som en stadig påminnelse om den skjønneste dagen i hans liv, da han gjennom dåpen ble tatt opp i den hellige katolske kirke. «Der taler en henført ung mann, full av trosiver,» tilføyer Laxness 65 år senere, nok ikke uten vemod (s. 36). Noen uker senere ble den samme henførte unge mann, så full av trosiver, tatt opp i Bønnesamfunnet for de nordiske lands tilbakeføring til katolsk tro, selv om Island riktignok ikke var omfattet av samfunnets forbønn, forteller han.

Bokens andre del utgjøres av den dagboken Laxness førte i klosteret, og som ble påbegynt askeonsdagen, 14. februar 1923. Den går fram til 24. juli, eller åttende søndag etter pinse, det samme året. Dagboksnotatene varierer fra korte, en-linjers notater, til lange refleksjoner. Det er en ung mann som forteller om hvordan den ene dagen avløser den andre, om små og store begivenheter, om brev, om bønnekamper, og mennesker han møter.

Dagboksnotatene vitner om oppriktig fromhet og åndelige lengsler og spørsmål. Det er heller ikke noe i dem som tyder på at den som skriver dagboken, få år senere vil være kjent som en kirke- og kristendomskritisk forfatter. Da han i oktober 1923 trådte ut av klosteret, var det med tanke på å begynne på et teologisk studium. Først reiste han til Paris for å møte den kjente islandske jesuitt Jon Sveinsson. I de neste månedene bodde den unge

De fattigste land vertskap for flyktninger

Verden skaper stadig flere flyktninger. Hjelpeløse ofre for krig og vold tvinges stadig til å søke tilflukt i et annet land. I løpet av 1989 antar UNHCR at det er blitt 700 000 nye flyktninger i verden, nye mennesker med krav på hjelp. Det koster penger, skriver Anne Skatvedt, informasjonssjef i Det norske Flyktningeråd, i en kronikk i Aftenposten.

Hva skjer når det ikke er nok penger?

Ingen bekymrer seg over at de ansatte ikke får uønskede arbeidsvilkår, at det blir færre reiser og slutt på seminarer. Verre er det at flyktningene rammes.

Det er de fattigste land i verden som er vertskap for flyktninger. I et lite land som Malawi er hver tiende innbygger en flyktning fra nabolandet Moçambique. Malawi har ikke plass og ikke råd, men ingen afrikanske land sier at de blir nødt til å stenge grensen for brødre og søstre på flukt, skriver Anne Skatvedt.

En million har flyktet

En million vietnamesere har flyktet fra landet sitt siden 1975. Men bare en halv million er kommet levende fram til ett eller annet bestemmelsessted. Resten har druknet eller omkommet på andre måter i umenneskelige strabaser underveis.

14

Laxness blant såvel jesuitter som karteuser-brødre i deres respektive klostre, før han våren 1924 vendte tilbake til Norden og Island. Dette forteller han om i bokens tredje del.

Halldór Laxness hadde sitt gjennombrudd som forfatter med romanen *Den store vever fra Kashmir* fra 1927. Store deler av denne romanen er skrevet under påvirkning av forfatterens klosteropphold, og han sier selv at «den er skrevet under katolisismens stjerne» (s. 156). Den forelå som et så-å-si ferdig manus, og lå i bagasjen da Laxness oppsøkte sine munkevenner i St. Maurice de Clervaux nok en gang, i oktober 1925. Denne gangen ble han i klosteret i fem måneder, men planene om å studere teologi og bli prest, var skrinlagt. Dette kom også til å prege romanen om den store veveren: «Mitt første

klosteropphold i Clervaux satte sitt preg på denne romanen, og la grunnlaget for mine funderinger omkring det kristne gudsbegrepet. Mitt neste klosteropphold gjorde konturene enda klarere. Boken er i sannhet mitt første svar på de himmelske ideer. Resultatet av den dype ettertanke ble tvil,» konkluderer han (s. 156).

Allerede i *Veveren* kom Laxness fram til den konklusjonen som han senere skulle gjenta i *Salka Valka*: Mennesket må frelse seg selv. Verken Frelsesarméen eller sosialismen kan formidle dette, det kan bare kjærligheten mellom mennesker gjøre.

Under sitt siste klosterbesøk gjorde Laxness seg definitivt ferdig med troen for sin egen del. Han er imidlertid full av respekt når han forteller om samtalene med pater

Beda, sin skriftefar. Oppfatningen han hadde av ham den gang, som en som hadde vokst ut over det man i dagligtale mener med ordet mennesket - «han legemliggjorde en høyere dimensjon av virkeligheten» - er ikke blitt forandret med årene, skriver han 65 år senere. Og han avslutter boken om sin katolske fortid med denne refleksjonen: «Da jeg for siste gang tok farvel med denne kloke mannen i kappe, min gode venn og tidligere skriftefar, hilste jeg meg selv velkommen til et nytt liv. Ofte har jeg fundert på om ikke denne avskjeden var det viktigste vendepunktet i mitt liv.»

Halldór Laxness
DAGAR HOS MUNKAR
Rabén & Sjögren
175 sider

Kvasse tanker

- Jeg leste for en stund siden om en 75 år gammel lege som måtte «bryte sin karriere» for å ta seg av sin 95 år gamle mor. Det må ha vært litt av et offer å bryte den karrieren! bemerket forfatterinnen Margaret Johansen og konstaterer at hvis menn hadde hatt samme grad av ansvarsfølelse som kvinner på dette feltet, ville omsorgsarbeidet hatt en ganske annen status i samfunnet vårt.

Som eksempel nevner hun at timelønna til en hjemmehjelper er 48 kroner, mens den for en reklame-tekstforfatter kan komme opp i 890 kroner. Det sier litt om prioritering. Klar tale er det også når myndighetene kutter morgenkaffen på gamlehjemmet for å spare 70.000 kroner, samtidig som det bevilges milliardbeløp til ny flyplass. Eller

når vi vet at det hver dag dør 40.000 barn i verden på grunn av sult og underernæring - et problem som kunne vært løst ved hjelp av fem prosent av

ett års militærbudsjett i verden.

- Og så sier de at mennene styrer så bra! fnyser Margaret Johansen.

VÅRT LAND

UTVIKLING

*Menneskene
lager samfunn:*

*«Du får passe deg —
du er for liten!»*

*«Deg kan vi ikke bruke —
du er for gammel!»*

*«Deg har vi ikke plass til —
du er for menneskelig.»*

BERIT ØSTBERG

55.000 av de overlevende er i dag i den britiske kolonien Hong Kong, der de frister en endelos og kummerlig tilværelse bak piggråd i overfylte flyktningeleirer. Familier bor sammenstuet i køyesenger, uten privatliv. Mange har hatt det slik i ti år.

VÅRT LAND

Helligbrøde

Utenfor inngangen til prestenes sakristi i Nissedal kirke i Telemark ligger en dørhelle som man nå tror må ha tjent som alterbord for reformasjonen i 1537.

Det grenser til helligbrøde om et slikt viet alterbord nå bokstavelig talt trækkes

på, selv om man trampet på katolske kirkegjenstander da reformasjonen fór fram. I ettertid bør viede gjenstander plasseres på et verdig sted, mener eksperter hos riksantikvaren, som vil sende forslag om det til myndighetene i Nissedal, melder Telemark Arbeiderblad.

Ola Nordmann jr.

har lyst hår og blå øyne, blir født med nisselue og ski på bena og vokser lykkelig opp i pakt med naturen - ifølge alle mytene. Redd Barna-avisa, som har sett nærmere på barns virkelighet i Norge i dag, kan fortelle at norske barn (de utgjør omkring en million) vokser opp med en materiell levestandard som ligger på topp i verdensmålestokk, men har ikke fått den andel av samfunnsgodene som velstandsutviklingen skulle tilsi.

Det norske barnet anno 1989 driver med idrett i fritiden, ser TV, særlig Super og Sky Channel, leser en del, har to yrkesaktive foreldre, tilbringer mer tid med sin mor enn sin far, og ganske mye tid sammen med besteforeldre. Mange er enebarn, ellers er en søster eller bror det vanligste. Hvert femte barn i Norge opplever at foreldrene skilles, og at det må vokse opp med bare en av de voksne.

Barns viktigste aktivitet er lek, men

lekeplasser og friområder taper stadig terreng i konkurranse med de voksnes behov for veier, biler og parkeringsplasser. Barn og unge får stadig færre fritidsklubber og mindre støtte til skolekorps og lignende. Bare 30,6% av alle barn under syv år får i dag et tilbud om barnehage. (Sverige tilbyr ca. 64% barnehageplass, de aller fleste av disse er heltids, Danmark ca. 55%). Den norske småbarnsfamilien har dårligere økonomi enn den norske gjennomsnittshusholdningen.

Barn i Norge får ofte undervisning i skolebygninger som er direkte helsefarlige etter manglende vedlikehold i en årrekke, og må ofte bruke mangelfullt og foreldet skolemateriell. Norske barn er svært utsatt for ulykker sammenliknet med andre barn i denne delen av verden og opplever angst og maktesløshet ved tanken på framtid og atomvåpenkrig.

Fra Redd Barna-avisa

RASJONALISERING

*Det er rasjonelt
å skjære befolkningen i skiver
og lage barnehager,
skoler
og aldershjem.*

*Men det blir da så mye bråk
i barnehagen!*

*Og på aldershjemmet
er det så stille.*

BERIT ØSTBERG

Om religiøs «påvirkning»

I en lørdagsandakt nylig - i radioens P1 - nevnte Johan Arnt Wenaas den utbredte oppfatning at barn ikke bør påvirkes, at de selv bør finne ut av tingene, spesielt når det gjelder tro og livssyn.

«Slike oppfatninger har i mange år vært et problem for meg,» sa Wenaas, som viste til at selvfølgelig «kan det ha vært en reaksjon på en veldig håndfast kristelig oppdragelse i tidligere tider. Men nå lever vi jo i en tid hvor det ikke er det som er problemet, men hvor det tvert imot er et problem at vi lever i en slags tomhet, et slags vakuum, hvor f.eks. de rike og innholdsfulle fortellingene fra Bibelen om Jesus, er fremmed stoff for veldig mange barn...»

Wenaas mente at «nå bør foreldre bli mer frimodige og si at jeg vil gi videre til mine barn det beste jeg kan gi dem. Så kommer nok den tid hvor de kan velge selv om de vil fortsette å ha dette med eller legge det bak seg. Men det må ikke brukes som et argument for å la være å gi dem det beste!»

Barnevern

Konsekvensene av skakkjorte barn som ingen bryr seg om, er - kjølig vurdert - langt dyrere for samfunnet enn det et godt barnevern koster. Menneskelig talt bør ikke slikt regnes om i kroner og ører.

VÅRT LAND

Pavereise til Libanon umulig nå

Selv om paven er fast besluttet på et pastoralt besøk i Libanon, vil en slik reise være umulig på det nåværende tidspunkt. En av hovedgrunnene er de sterkt begrensede bevegelsesmuligheter for paven i dette landet. Han vil først komme «når det kan bidra til landets vel og positive utvikling», uttalte Vatikanets pressetalsmann nylig i forbindelse med offentligjørelsen av pavens skriv om Libanon.

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Redd Libanon!

I en preken under en forbonnsgudstjeneste for Libanon på Petersplassen i begynnelsen av oktober kom paven med en lidenskapelig appell til alle involverte parter om å redde Libanon. «Libanon må få leve i fred og uten fremmed innblanding.» sa paven blant annet. Libaneserne må selv i frihet få forhandle om sitt lands fremtid. Over 1.000 libanesere med den maronittiske patriark Nasrallah Feir deltok i gudstjenesten.

Patriark Feir takket paven for de initiativer han har tatt til beste for Libanon og understreket at tragedien i Libanon angår hele verden: Det dreier seg ikke bare om et lite land på 2.000 km² og med 3 millioner mennesker, men om en tragedie der frihet, menneskerettigheter og islamsk-kristen sameksistens står på spill.

L'OSSERVATORE ROMANO

"Dette er ingen borgerkrig eller religionskrig slik mediene gjør den til! Det er en krig som viser den religiøse fanatismens uhyggelige ansikt - en fanatisme som øver vold mot alle med en annen religiøs oppfatning. En eldgammel kristen kultur er nær ved å gå under i bomberegnet i Libanon, mens verden stort sett tier."

Joseph Mouannes - prest, professor og nestleder for Det katolske informasjonssenter i Beirut - legger ikke fingrene imellom når det gjelder situasjonen i hans hjemland. Og han ryster på hodet over verdens lunkenhet og svik.

- Hvor er alle de som gikk i protest-tog mot amerikanernes bombing i Vietnam? Eller andre ivrige protest- og fredsfolk som ellers er raske med å ta ordet solidaritet i sin munn? I fjorten år har det vært krig i Libanon, og siden mars i år har bombene bokstavelig talt regnet over de kristne deler av Beirut. I uker og måneder har vi hatt tusenvis

av smell dag og natt! Rundt halvparten av landets kristne, nærmere bestemt 700.000 - av en befolkning på i alt 3 millioner - er gjort til flyktninger i sitt eget land, stuet sammen i Øst-Beirut og i områdene nær grensen til Israel. Med vold og makt har palestinske og drusiske fundamentaliststyrker - støttet og styrt av Syria - drevet de kristne fra

Pater Joseph Mouannes, libanesisk prest, sosiolog, mediarbeider og okumen, med studier i Europa og sitt hjemland bak seg, og med både dikt og doktoravhandling på samvittigheten. Han tilhører maronittene, en katolsk kirke uniert med Roma - som samler ca. 50% av Libanons kristne. Samtlige tilgjengelige eksemplarer av hans doktoravhandling om det særegne samspeillet mellom «oksidert og orient» i libanesisk kultur, ble brent offentlig utenfor Parlamentet av høyre-radikale muslimer da borgerkrigen begynte. I sine dikt har han bl.a. gitt stemme til et av de mange småbarn bombene i Beirut har sprengt i stykker...

hus og hjem. Hundretalls landsbyer er blitt plyndret, dusinvis jevnet med jorden av bulldozere og innbyggerne jaget på flukt. Vi kristne er ikke mot islam, men vi er mot den nye form for islamsk fanatisme som er på offensiven også i andre deler av verden. Den slavebinder folk, og i særdeles grad kvinnene - i Iran har den trekk som minner uhyggelig om nazismen. . .

- I den kristne delen av Beirut er det mangel på alt, skal jeg si Dem, fra mat og drikkevann til elektrisitet og medisiner. Snart er enkle febernedsettende midler det eneste våre sykehus har å by både sårede og kronisk syke og bedøvelse ved operasjoner er luksus! Likevel synes ikke verden å være sjenerende rørt eller opprørt over vår skjebne," konstaterer pater Joseph og trekker på skuldrene. Men lener seg straks etter inntrengende over bordet: - Skolevesenet er nær på brutt sammen, analfabetismen sprer seg, og det varsler åndelig livsfare. Folk sulter i overfylte leirer der apati og vold har de beste vekstvilkår. Jeg har selv arbeidet i et av de fattigste flyktningeområdene utenfor Beirut hvor vi har forsøkt å stable et menneskeverdig samfunn på benene, så jeg vet hva jeg snakker om. Folk lever i istykkerskudte klostre og kirker, i ruiner og i kjellere der man må passe på småbarna så ikke rotte- ne begynner å gnage på dem . . .

- Kan De forestille Dem et slikt liv, Madame? Kanskje ikke så lett for en som kommer fra det fredelige nord. Og akkurat nå synes Beirut nesten uvirkelig for meg også, her vi sitter! For noen korte uker siden jeg var midt oppe i elendigheten, og

«Justitia et Pax» kritiserer den israelske hær

Siden oppstanden blant palestinerne begynte for to år siden, har den israelske hær, gjennom sine ødeleggelser av palestinske boligområder, gjort mer enn 8.000 mennesker hjemløse, heter det i en beretning nylig fra «Justitia et Pax-kommisjonen» i Jerusalem. Kommisjonen betegner ødeleggelsene i de besatte områdene ved Gaza som «en umenneskelig og uakseptabel kollektiv avstraffelse».

Kommisjonen betegner de seneste represalier som «en av de hardeste aksjoner de israelske okkupasjonsstyrker noensinne har iverksatt for å få slutt på den palestinske oppstand». Flertallet av de ødelagte husene er «av sikkerhetsgrunner» blitt jevnet med jorden av bulldozere eller sprengt i luften med dynamitt, fordi en av beboerne var anklaget eller minstenkt for stenkasting mot israelske soldater eller lignende «opprørsvirksomhet». KIPA

Emigrasjon blant kristne i Egypt til skade for landet

På et møte i London nylig gav pave Shenouda III i Den Koptiske kirke (Egyptisk ortodoks kirke) uttrykk for bekymring over at mange av de kristne i landet emigrerer. Hvis denne utviklingstendensen fortsetter, vil Egypts kristne substans sakte men sikkert bli uthult, sier pave Shenouda III. NØP

fanatisme dreper vår kultur!

17

Paven har anbefalt en bønnedag for Libanon. I Oslo katolske bispedømme holdes den 22. november.

om noen dager er jeg tilbake der. En underlig, grusom verden som innimellom kan være så uforskammet deilig, som her og nå. . .

Et stort, raust smil farer over ansiktet hans og Beirut forsvinner - for en stakket stund - over horisonten. Og horisonten er Alpene, og "her og nå" en caféterrasse i Ruhpolding i Bayern - med et vell av røde geranier rett forut, fløyelsgrønne enger lenger innover i et landskap som er akkurat så vakkert som i den stedlige turistbrosjyre: gyldenbrun bøk oppetter liene, mørke furubelter under lyse kalkstenspigger mot en polaroidblå himmel. En høstlig hånd har strødd puddersukker på toppene for å minne om at de rundhåndede varmegrader på vår terrasse er en nådestund nå sent i oktober - for nordbo som libaneser.

Hvordan vi er havnet her? En verdenskonferanse for katolske presse- og mediefolk har skylden. Indirekte også pavebesøket som gjorde deler av verden oppmerksom på at det faktisk finnes en anelse katolsk presse i Norge. Som så ble oppfordret til å bli med på konferanse.

- Det tragiske er, sier pater Joseph etter en stund, - at mitt land jo har en lang kristen historie og en solid tradisjon med relativt fredelig sameksistens og fruktbart samliv mellom religioner og folkegrupper. Kirkens historie i Libanon går helt tilbake til apostlenes dager, den var en del av den kirke den gode Paulus grunnla i Antiokia. Og lenge før den tid eksporterte fönikerne trær fra Libanon til byggingen av templet og kongeborgen i Jerusalem! Libanon er hellig grunn, av mange

Europeiske biskoper krever menneskeverdig fødsel og død

Medisinske fremskritt og samfunnsmessige omveltninger i de siste 30 år har ført til en avgjørende forandring av holdningen til fødsel og død: En fødsel «planlegges», og døden utsettes ved tekniske hjelpemidler. Teologiske og praktiske spørsmål omkring «fødsel og død» og konsekvensene for det pastorale arbeidet stod i

sentrum for Det europeiske bispesymposium — det 7. i rekken — som fant sted i Roma 12.—17. oktober, og samlet 100 biskoper fra de fleste land i Europa.

Medisinske fremskritt har meget av æren for den bedrede livskvalitet i Europa, men de har forrykket den menneskelige likevekt: Fødsel og død er stort sett blitt sterile sykehusanliggender, der det menneskelige og medmenneskelige ofte kom-

mer til kort. Her trengs det «menneskelige nettverk» som motvekt, og her burde kirken ligge langt fremme — både i omsorg for svangre og fødende og for terminalt syke. Man bør, så langt råd er, få lov til å dø der man har levet, hevdet biskopene, som krevde at sykehusene må gjøres mer menneskelige. KNA

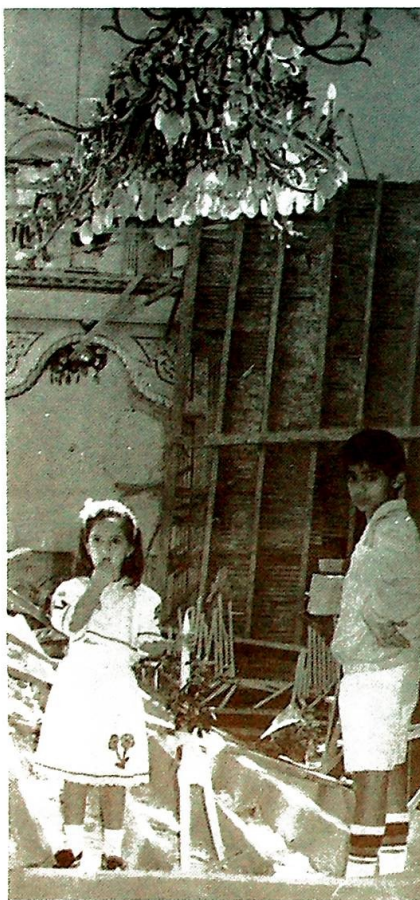
18

grunner, Jesus selv dra rett som der var over til "den annen side av Jordan-floden", og herfra dro apostlene ut for å forkynne det glade budskap for all verden. . .

- Kristne og muhammedanere har ofte bodd fredelig side om side i vårt land: kristne og sjitter, kristne og sunniter, kristne og drusere. Men - ingen steder har muhammedanere av ulik konfesjon bodd vegg i vegg, sier pater Joseph. Ordene blir hengende i luften en stund før han går videre. . .

- Fire gamle kulturer "traff hverandre" i Libanon: den gammelsyriske, den greske, den romanske og den arabiske - det ble gjensidig innflytelse og befruktning av slikt! De kristne har stått for enhet og sameksistens i vårt land, skal jeg si Dem, på en måte som er enestående for Østen: et samfunn der etnisk og religiøs pluralitet faktisk fungerte og et flerkulturelt samfunn blomstret, også økonomisk sett. Selv ikke fjorten års blodig krig har kunnet knekke frihetsånden i dette gamle samfunn. I dag kjemper vårt stakkars sønderrevne demokrati fortvilet for å fri seg fra diktaturets klør, men nå går det på stumpene. . .

En amerikansk journalist har midlertidig slått seg ned ved vårt bord og spør, da han hører hvem min bordkamerat er, bekymret hva en libanoser mener om gisseldramaet i sitt hjemland. Pater Joseph stivner til, så kommer det - inntrengende og intenst, men ikke aggressivt: - Gisler, sier De! *I don't understand the question* - jeg forstår ikke spørsmålet. Et helt folk er tatt som gisler i Libanon, skal jeg si Dem, så De får ha meg unnskyldt om min

omtanke ikke i første rekke gjelder de stakkars utlendinger som uforstyldt er blitt innblandet. De har alle min dype medlidenhet, men saken har større og alvorligere dimensjoner enn en håndfull gisler. . . Det er mange uforskyldte ofre i mitt land, kommer det stille fra pater Joseph. Han nevner ikke at han selv har mistet både sin far og en bror i krigen. Den ene ble skutt, den andre hengt.

- Jeg er glad over at paven selv nylig talte vår sak og erklærte for all verden at det syriske regimet faktisk bedriver folkemord i Liba-

non. Det var på tide med denslags klar tale fra sentralt og autoritativt kristent hold! For egen regning vil jeg gjerne tilføye at også andre makter, både fjern og nær, trekker i særdeles skitne tråder og har sin lumre interesse av henholdsvis å puste til ilden eller såkalt holde seg utenfor - og dermed la oss i stikken! Godt hjulpet av en sløvet og - skal vi si en anelse hjernevasket? - verdensopinion. De sa jo selv at ordene "kristne falangister" har vært innarbeidet i reportasjespråket i Deres eget land. Se her, her er tall og statistikk og annen dokumentasjon. Ikke særlig oppløftende lektyre, nei - krig er aldri det. Les når De får tid og skriv når De kommer hjem. De lurte jo på hva man kan gjøre for mitt land. . . Og selvsagt bør paven komme til Libanon! Det er gammel kirkelig tradisjon at biskoper besøker et broderland i nød. Et pavebesøk ville være et lysende moralsk tegn i en verden som tier!

Pater Joseph hører ikke til de lunkne. Han er engasjert og intens, men alt annet enn fanatisk. En ildsjel, javel, men med fred i sjelen. Og stadig sprekker alvoret i humor og øyeblikksgleder, begge deler ukjente størrelser for fanatikere.

- Og nå, Madame, snakker vi om noe ganske annet! Dessuten trenger vi en cappucino ellers overlever vi ikke ettermiddagens foredrag og gruppegru. Egentlig kunne jeg tenke meg noe sterkere, i små glass - jeg aner en begynnende forkjølelse, sier pater Joseph med håp i stemmen. - I morgen tar jeg med fotografier av mitt ulykkelige Beirut, De trenger illustrasjoner til Deres artikkel.

Mye katolsk i Kirke og Kultur

For pavens besøk i Norge inviterte Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo og Oslo Kirkeakademi til et lørdagsseminar om den romersk-katolske kirke i dag. «Kirke og Kultur» har samlet og bearbeidet foredragene, de utgjør temade-

len i siste nr. (4) av tidsskriftet: «Verdenskirke i miniatyr». Hanne Berentzen har skrevet om «Utkantikatolikker», sogneprest Michel Beckers om «Innvandrerkirken», Else-Britt Nilsen O.P. har tatt for seg «Kvinner som konverterer», Kjell Nordstokkes emne er «Den romersk-ka-

tolske kirke sett fra den tredje verden» og Notto R. Thelle har tatt for seg «Det 'mystiske' i den katolske kirke – katolsk spiritualitet som økumenisk ressurs». Av andre interessante artikler kan nevnes Rolf Toftes refleksjoner omkring «Norske kirkedager».

Beirut er likevel rett rundt hjørnet. . .

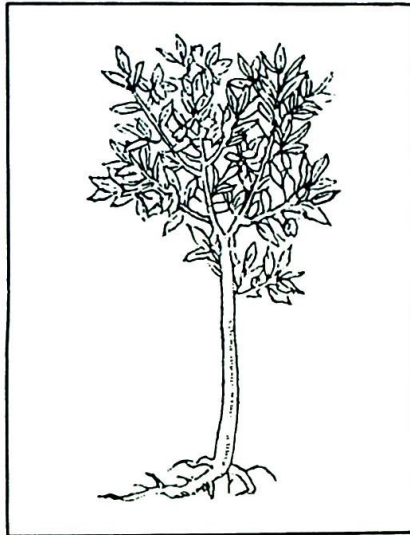
* * *

- Og denne pinnen skal bli et tre, sier De, attpåtil med røde bær om høsten? Den har lite til felles med mitt hjemlands evige og vidtfavnende sedertrær som allerede salmisten priser. . .

Det er kongressens siste dag, og alle deltagerne skal plante et tre til minne og til "skogens bevarelse". Pater Joseph ser mistenksomt på den spede, lille rogn han har fått utlevert: - Deres har i det minste to små grener og attpåtil grønne nåler, mens denne her. . .

Vi støtte på hverandre på veien til plantefeltet, et lykkelig sammentreff, for det er ikke så lett å finne igjen folk i en forsamling på

nær 600. Jeg hadde, endelig og med svensk hjelp, funnet en av de tre deltagerne fra Vietnam, og pater Joseph, med stort skjerf om halsen - forkjølelsen var brutt ut i full

blomst! - sluttet seg til oss. Langbente rekler på rulleski farer forbi oss på en asfaltløype, og det høres skudd fra skiskytterarenaen borti skogen. - Det lyder hjemlig, kommer det lett ironisk fra pater Joseph. - Men rulleski, det har vi ikke i Beirut.

Vi blir gående sammen tilbake gjennom skogen. Det er høst og vemod i luften.

- Selvsagt er det farlig å reise hjem! Det var spennende nok å komme seg ut av Beirut nattetider. Men jeg er ikke redd, smiler pater Joseph. - Be for meg og mitt folk, at det blir fred, en fred vi kan leve med, der det er frihet for alle. Jeg tror jo det er mulig. Intet er umulig for Gud!

- Kanskje Han til og med blåser liv i den lille pinnen De så velvillig kaller et tre. . . UKJ

Begravelses-seremonien:

En gammel visdom

«Jeg ønsket ganske enkelt å skrive om prosessen fra dødsfallet skjer til liket blir senket i jorda, skrive en enkel, gjenkjennelig historie,» sier forfatteren Tor Obrestad i en samtale med Arbeiderbladet. «Fortelle om det som skjer med mennesker når døden kommer så nær. Vi har altfor lenge holdt dette temaet på god avstand, som noe uvirkelig. Men i de senere årene er det heldigvis blitt skrevet en del omkring dette.»

I Oberstads nye bok «Seks netter, seks dager», er handlingen spunnet rundt et dødsfall og en begravelse. Forfatteren vil ikke uten videre tas til inn-

tekt for kirkelige seremonier. «Men i dette tilfelle, i forbindelse med døden og begravelsen, mener jeg denne seremonien er noe langt mer enn utvendig staffasje. Jeg opplever den som gammel visdom, nedfelt gjennom generasjoner, som kan sees som en form for oppsummert kunnskap. Den kan fungere i nød. Seremonien setter det hele inn i en ramme, avslutter noe, og gir mulighet til å gå videre.»

Jeg er også tilhenger av at kista med den avdøde skal senkes ned, en konkretisering av at livet er slutt, liket skal i jorda. En brutal virkelighet som det er nødvendig å se i øynene.»

*Gud gir oss kraft
til å forandre
det som må forandres,
til å tåle det som
ikke skal forandres,
og han gir oss
evne og ånd
til å skille de to
fra hverandre.*

Pater Joseph Mouannes

6,7 millioner kroner i støtte

Den økonomiske støtte fra Ansgar-Werk i Osnabrück til den katolske kirke i Norden var i 1988 på hele 6,7 millioner norske kroner. Størstedelen av støtten er gått til pastoralt arbeid, men betydelige beløp er også gått til presteutdanning, utgivelse av religiøs litteratur og til møtevirksomhet og studiedager for prester, ordensfolk og legfolk.

KNA

Etter OL — hva så?

Den kirke-støttede organisasjonen «Brød — ikke sirkus» har fått sine ønsker innvilget av byrådet i Toronto i forbindelse med at byen ønsker å arrangere sommer-OL i 1996. Blant annet har organisasjonen fått gjennomslag for at OL-byggene etter at lekene er over skal overføres til bruk for mennesker med lav inntekt.

NØP

Rajiv Gandhi på sykebesøk — hos moder Teresa

På grunn av et hjertetilfelle ble moder Teresa tidligere i høst innlagt på sykehus og fikk innsatt en pacemaker. Blant dem som har besøkt henne på sykehuset, er også Indias statsminister, Rajiv Gandhi.

KATOLSK ORIENTERING

PREST KONVERTERT

Den 15. august i år ble Torbjørn Olsen tatt opp i Den katolske kirke under en messe i Vår Frue kirke i Tromsø. Olsen, som ble presteviet i Den norske kirke i 1980, har tjenestegjort som menighetsprest (residerende kapellan i Meløy, Nordland) og som feltprest (Heggelia, Setermoen, Syd-Libanon og Feltprostens stab). Ønsket om å bli tatt opp i Den katolske kirke var resultatet av en lang prosess som førte til den konklusjon at det både teologisk og kirkelig var der han hadde sin identitet. Av enkelte medieoppslag har en kunnet få inntrykk av at konversjonen skyldtes spørsmål om altvin med eller uten alkohol. «En teolog som ønsker å konvertere pga. et slikt enkeltspørsmål, kan ikke ha forstått noe særlig hverken av luthersk eller katolsk teologi,» understreker Torbjørn Olsen, som ikke ønsker å skape blest om saken, kun rette opp misforståelser. St. Olav ønsker Torbjørn Olsen lykke til med videre teologiske studier ved det katolske teologiske fakultetet ved universitetet i Mainz i Vest-Tyskland. Og gjengir den preken biskop Gerhard Goebel holdt i Vår Frue Kirke i Tromsø den 15. august, da Torbjørn Olsen ble opptatt i den katolske kirke.

Kjære kristne!

På min primstav som angir kirkeårets merke- og festdager, er «Maria himmelfartsdagen» tegnet inn med et menneske som bærer en krone.

Det er minnedagen om kroningen av jomfru Marias livsverk.

«Fra nå av skal alle slekter prise meg salig» hadde Helligånden lagt jomfru Maria i munnen da hun dro over fjellene og møtte sin tante Elisabeth. Nå er denne profetien gått i oppfyllelse, ikke på grunn av jomfru Marias religiøse aktivitet, men siden «Gud har sett til sin ringe tjenerinne» som han hadde utvalgt til å berede den andre person i Gud et menneskelig legeme. «Full av nåde» hadde engelen kalt henne i den timen da engelen kom med det ufattelige budskap at hun skulle bli mor til Guds sønn.

På grunn av den høye utvelgelsen fra Guds side har Maria alltid hatt en frem-

tredende plass i vår kirke - siden hun har en fremtredende plass i Guds frelsesverk.

Allerede fra det femte århundre i østkirken og fra det sjette og syvende århundre i vestkirken feirer man dagen for fullendelsen av Marias livsverk, hennes opptakelse i himmelen.

Selv om vi kaller dagen på i folkemunnen for Mariahimmelfartsdagen, så heter den offisielle betegnelsen: «dagen for Marias opptagelse til himmelen». I motsetning til sin sønn Jesus som steg av egen kraft ut av gravens mørke, var det hos Maria sønnens nåde som førte henne til fullendelsen, en fullendelse som er så total som den bare kan bli.

Jeg minnes godt Allehelgensdagen 1950 da Pave Pius XII høytidelig erklærte som forpliktende trosrære for hele kirken: «Jomfru Maria er etter fullendelsen av sin jordiske pilgrimsferd blitt opptatt med legeme og sjel til himmelen (til fullendelsen med Kristus).»

I en tid etter den andre verdenskrig, hvor man ikke minst hadde syndet nokså mye mot det menneskelige legeme, erklærte kirken høytidelig: Også det menneskelige legeme har sin store verdighet siden det er kalt til fullendelse hos Gud. En fullendelse som hos jomfru Maria allerede har funnet sted.

Dagens store lovprisningsbønn viser oss i et nøtteskall festdagens innhold og betydning. Der heter det:

1. I dag er Jomfru Maria, Guds mor tatt opp til himmelen.

2. I henne har den seirende kirke sitt utspring.

3. Hun er bildet på den fullkomnehet kirken en gang skal eie.

4. For Ditt folk på vandring mot Deg er hun håpets og trøstens kilde.

5. Du ville ikke overgi henne til gravens oppløsning, for av henne var det Din enbårne Sønn ble født, Han som er livets opphav.

Ad 4) Håpets og trøstens kilde vil Maria særlig været for deg, Torbjørn Olsen, når du idag på din vandring mot Gud kommer til å ta det siste skritt mot kirkens fulle fellesskap. Som prest og sjelesørger har du virket for Guds folk i Den norske kirke. Som full-medlem av kirken vil ditt engasjement ikke være mindre. Måtte hun som førte Kristus selv frem til hans frelsesgjerning, også ledsage deg på din fremtidige livsvei hvor du har valgt å følge ditt kall.

Måtte Marias forbønn ledsage deg på din livsvei slik at du i likhet med Kristus kan bli til oppreising for mange i Guds folk.

Jeg tror alle vi som er her tilstede gleder oss med deg over at det opprivende sporskifte nå er tilbakelagt, at tvilen er kommet til klarhet, og at du har funnet et hjem i den katolske kirke.

Vi ønsker deg Guds velsignelse på

*En hjertelig takk til alle dem
som har vist meg oppmerksomhet
i anledning min 70-årsdag.*

Albert Raulin o.p.

21

Kirken: En symfoni, ikke solospill

Den 15. verdenskongress for katolsk presse fant sted i Ruhpolding i Bayern fra 17. – 22. oktober. Nærmere 600 pressefolk fra 78 land deltok i denne hittil største kongress som UCIP – Union Catholique de la Presse – har arrangert. Temaet var «Kreativitet og ansvar i forbindelse med ny pressteknologi». I sin hilsmingstale til kongressen sa formannen i Den pavelige kommisjon for massemedier, erkebiskop John Fowley, bl.a. at «journalistene er de øyne verden ser seg selv gjennom», og at «katolske journalister ser Guds hånd i arbeid i verden». Den kirkelige presse bør være i «i høy grad profesjonell», den skal utfylle og korrigere de verdslige medier og må ikke henfalle til den kynisme som preger meget av den verdslige presse. «Mediebiskopen» understreket at det må finnes et legitimt mangfold innen kirken som er «en symfoni og ikke solospill».

Den katolske presse er ikke det kirkelige embedets «forlengende arm», understreket biskop Karl Lehmann, formann i Den tyske bispekonferanse, i sitt hilsmingstelegram. Dette er «en enestående anledning til sammen å reflektere over en journalists ansvar», sa UCIPs president, Jean-Marie Brunot, som uttrykte håp om at den katolske presse må bidra til å skape rettferdigere og friere samfunn rundt om i verden. Lederen for den tyske katolske pressesammenslutning AKP, Günther Mees, sa at det gjelder å lære fra den begeistring for friheten journalistene fra den tredje verden har, og av deres kjærlighet til kirken, «som er så sterk at diktaturer blir svake og svinner bort».

KNA

din fremtidige livsvei.

For oss alle er dagen en påminnelse om å ta vår tro alvorlig, sette oss inn i den og leve den i likhet med henne hvis store opphøyelse vi feirer i dag.

Når vi lever vårt liv i Kristi efterføl-

gelse, hver på den plassen som er gitt oss, da vil også vi personlig en gang eie den fullkommenheten Maria er et bilde på. Da vil også vi etter å ha fullendt vår jordiske pilgrimsferd, bli opp-tatt med Maria til himmelens herlighet.

Omstridt kloster flyttes

Paven selv har grepet inn i den langvarige striden om et karmelitterkloster på stedet for den tidligere utryddelsesleiren Auschwitz og oppfordret søstrene til å slå seg ned et annet sted. Striden om dette klosteret har i flere år belastet forholdet mellom den katolske kirke og forskjellige jødiske organisasjoner. KIRCHE UND LEBEN

BEGRAVELSESBYRÅER

T.S.JACOBSEN-GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1
TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

22. Liturgisk kalender

NOVEMBER

15. Albert den Store, biskop og kirkelærer.
Visd. 6, 1-11. Lk. 17, 11-19.
16. Margrete av Skottland el. Gertrud, jomfru.
Visd. 7, 22-8, 1. Lk. 17, 20-25.
17. Elisabeth av Ungarn.
Visd. 13, 1-9. Lk. 17, 26-37.
18. Peters- og Paulskirkenes innvielse.
Ap.gj. 11, 4-12. Mt. 14, 22-33.
19. 33. alm. søndag.
Mal. 3, 19-20.
2. Tess. 3, 7-12.
Lk. 21, 5-19.
20. Ferial. 1. Mak. 1, 10-15. 41-43.
Lk. 18, 35-43.
21. Jomfru Marias fremstilling.
2. Mak. 6, 18-31.
Lk. 19, 1-10.
22. Cæcilia, jomfru og martyr.
2. Mak. 7, 1.20-31.
Lk. 19, 11-28.
23. Klemens, pave og martyr.
Columban, abbed.
1. Mak. 2, 15-29. Lk. 19, 41-44.
24. Ferial. 1. Mak. 4, 36-37. 52-59.
Lk. 19, 45-48.

25. Niels Stensen, biskop.
1. Mak. 6, 1-13. Lk. 20, 27-40.
26. Jesus Kristus, verdens konge.
2. Sam. 5, 1-3.
Kol. 1, 12-20.
Lk. 23, 35-43.
27. Ferial. Dan. 1, 1-6. 8-20.
Lk. 21, 1-4.
28. Ferial. Dan. 2, 31-45.
Lk. 21, 5-11.
29. Ferial. Dan. 5, 1-6. 13-28.
Lk. 21, 12-19.
30. Andreas, apostel.
Rom. 10, 9-18. Mt. 4, 18-22.

DESEMBER

1. Ferial. Dan. 7, 2-14.
Lk. 21, 29-33.
2. Guds Mors lørdagsmesse.
Dan. 7, 15-27. Lk. 21, 34-36.
3. 1. søndag i advent.
Es. 2, 1-5. Rom. 13, 11-14.
Mt. 24, 37-44.

4. Johannes av Damaskus, prest og kirkelærer.
Es. 4, 2-6. Mt. 8, 5-11.
5. Tirsdag i 1. uke i advent:
Es. 11, 1-10. Lk. 10, 21-24.
6. Nikolaus, biskop.
Es. 25, 6-10. Mt. 15, 29-37.
7. Ambrosius, bisko og kirkelærer.
Es. 26, 1-6. Mt. 7, 21, 24-27.
8. Marias uplettede Unnfangelse.
1. Mos. 3, 9-15.20. Ef. 1,3-6.11-12.
Lk. 1, 26-38.
9. Lørdag i 1. uke i advent.
Es. 30, 19-21.23-26.
Mt. 9,35-10,1.1-6-8.
10. 2. søndag i advent.
Es. 11, 1-10. Rom. 15, 4-9.
Mt. 3, 1-12.
11. Damasus I., pave.
Es. 40, 1-11. Mt. 18, 12-14.
12. Johanna Franciska Chantal, ordenssøster.
Es. 40, 1-11. Mt. 18, 12-14.
13. Lucia, jomfru og martyr.
Es. 40, 25-31. Mt. 11, 28-30.
14. Johannes av Korset, prest og kirkelærer.
Es. 41, 13-20. Mt. 11, 11-15.

ICCRO

International Catholic Charismatic Renewal Office

VII Internasjonale Lederkonferanse i Roma 9.-14. oktober 1989

Den 7. internasjonale Lederkonferanse for katolsk karismatisk fornyelse ble holdt i Ergife Palace Hotel, Roma, i tiden 9.-14. oktober 1989. Mellom 650-700 delegerte fra hele verden, - innkludert ca. 100 prester, deltok i konferansen. Kardinal Suenens og flere bisko-

per var tilstede. Fra Skandinavia var vi åtte delegerte, fire fra Sverige og fire fra Norge.

Temaet for konferansen var: «Sent forth by the Spirit» (Utsendt av Ånden), og deltagerne ble oppmuntret til å fokusere på: «Kalt til å lede», «Lederskap og Kirken», «Hellighet og lederskap», «Utrustet til å lede», «Sent ut for å lede».

Konferansen ble åpnet den 9. om ettermiddagen med Eukaristifeiring. På programmet hver dag sto Lovprisning og bønn (ca. 5 kvarter), oriente-

ring om det som skjer på de forskjellige steder i smågrupper med bønn for hverandre og - som dagens høydepunkt: Konselebrert messe.

Konferansen, med delegerte fra hele verden som var kommet sammen for å lovprise og ære Gud, vitner om vår tros universalitet. Det ble en rik og inspirerende erfaring for alle deltagere og en anledning til å fornye vår overgivelse til Kristus og til hans Kirke, gjennom bønn og den Hellige Ånds kraft.

Referent J. Nat Nathan.

Oversatt av sr. Ingrid Marie Nilsson

Neste nummer utgis 12. desember. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): Kr. 190, —

Øvrige europeiske land: kr. 220, —

Andre verdensdeler: kr. 230, —

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

er julebutikken

ÅRETS BØKER
KUNSTBØKER
LANDETS STØRSTE OG
BESTE UTVALG I
KRYBBEFIGURER OG
STALLER
PLATER - KASSETTER - CD
JULEMUSIKK FRA HELE
VERDEN
IKONER
KUNSTKALENDERE
KUNSTKORT OG BYENS
PENESTE JULEKORT MED
KRISTNE MOTIVER
LYS

*OBS! Billedboken om pavens
besøk i Norden kommer i
handelen før jul.*

UTVIDET ÅPNINGSTID:

20.11—08.12: 9—17

11.12—22.12: 9—18

Lørdager: 9—15

Vi sender over hele landet.

JULEGAVESALG PÅ ST. SUNNIVA SKOLE,

Akersveien 4,

Lørdag 2. desember 1989 kl. 10.00 – 17.00.

Stort lotteri - kakelotteri - tombola - arealg. Handarbeider - julepynt m.m. selges.
Morsomme og pene gaver til hele familien.

Kafeteriaen åpner kl. 10.00

Deilige hjemmebakke kaker selges.

Velkommen!

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 — Bank: 8998.09.08136

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 — SERVICE (02) 66 58 60 — 66 58 61

Blikk
på tiden

Årets dementi!

Er De misfornøyd med forholdene her hjemme og leker med tanken om å slå Dem ned i et annet land, så kanskje nedenstående er av interesse: "Her i . . . hersker det full sysselsetting og ingen overveldende arbeidsløshet. Hos oss finnes det ingen uoverkommelige boutgifter, ingen uteliggere og ingen ny fattigdom. Her hersker sosial sikkerhet og like utdannings- og karrieremuligheter for alle. Vi har intet utdanningsprivilegium og ingen angst for framtiden. Helsevesenets tjenester er gratis, ingen eksploderende sykehus- eller medisinsutgifter som blir dyttet på pasientene. Hos oss finnes det stabile priser på dagligvarer, service-tjenester og tariffier. Landets innbyggere har en høy levestandard og dens kontinuerlige økning er vårt mål." Nesten for godt til å være sant? Så er det da heller ikke det.

Glansbildet er nemlig av DDR. "Unsere DDR", som det vanligvis heter i offisiell omtale der øst for at innbyggerne ikke skal glemme hvor deres lojalitet bør være forankret. Ganske uoffisielt heter det at "alle store land i verden begynner med bokstaven U: USA, UdSSR (den tyske forkortelse for Sovjetunionen) og Unsere DDR". Kombinerer man det forestående med sta(t)sfloskelen "den første tyske bonde- og arbeiderstat", får man versjonen "unsere erste und einzige DDR" - vårt første og eneste DDR. Profetisk galgenhumor?

Men tilbake til glansbildet, som ikke er ironisk ment. Ikke i utgangspunktet. Det

er hentet fra "valgopporet til Nasjonalrådet i DDRs nasjonale front" i forbindelse med valget den 7. mai i år og står å lese i en publikasjon utgitt på norsk i anledning DDRs 40-årsjubileum og trykket i Dresden hos noe så rørende som Grafischer Großbetrieb Völkerfreundschaft. En "folkeieiet bedrift" som attpåtil heter "Folkevennskap" - hva mer kan man forlange? Tittelen på det 190-siders epos er: "Kjenner du DDR?".

"Redaksjonsslutt: september 1988," står det. Med andre ord: et fullstendig intetantede verk, i mer enn én forstand. For hvem skulle høsten 1988 ane hva høsten 1989 skulle bringe? Og én ting til: Nettopp Dresden og deromkring er det eneste området i DDR hvor man ikke får inn vest-tysk radio og TV, og egnen kalles derfor *das Tal der Ahnungslosen* - de intetanendes dal. . .

Tilbake til selve teksten og dens særegne blanding av sannhet, løgn og fortielse, en folkedemokratisk spesialitet som - dessverre - også serveres andre steder, om enn ikke alltid med samme uhellsvangre stedighet. Arbeidsledigheten i DDR er lav (og lavere blir den dag for dag!), men det er også arbeidsmoral og produktivitet, selv om ledigheten fremdeles forsvarer sin plass nederst på skalaen. Boutgiftene er særdeles lave sammenlignet med f. eks. Norge, til gjengjeld er forfallsgraden i eldre boligområder uhyggelig høy - og husverten er gjerne et eller annet vesen eller en pamp i Berlin. En korrespondanse med vesenet om noe så enkelt som f. eks. en taklekasje kan komme til å ligne til forveksling en av Vaclav Havels byråkratburlesker ("Det er jo bare å sette noe under!"). Men - om ikke eieren holder huset under oppsikt, så er det heldigvis andre som gjør det. Hver leiegård og blokk har sine kollaboratør som noterer og evt. rapporterer til *Stasi* - Staatssicherheitsdienst - om hvem som kommer og går. De vet hvordan det er, opprør begynner gjerne i det små med at noen rotter seg sammen. .

Lignende statystere opererer på arbeidsplassene og andre plasser der to og tre er forsamlet.

"Sosial sikkerhet" kan bety så mangt,

men én ting er sikkert: Skulle du ønske å prøve det usikre fremfor det sikre f. eks. ved å søke om utreise til Vest-Tyskland, da rakner det! Du blir degradert. Og er du aktiv kristen, er det ikke så svært langt du kommer på samfunnsstigen - ledende stillinger er forbeholdt folk av en annen klasse.

"Like utdannings- og karrieremuligheter for alle" innebærer at du kan risikere at ditt barn uten varsel og ganske ufrivillig blir kollektivt innmeldt sammen med resten av klassen i det statsdrevne "Freie Deutsche Jugend" (derav navnet!); ber du om utmelding, stiller hverken du eller barnet på lik linje med kollektivet lenger. De "stabile priser på dagligvarer" stemmer, men det oppveier neppe den stabile mangel på de mest elemetære ting. Til gjengjeld kan man med vest-valuta, som man ikke kan veksle seg til å bankene, kjøpe alt mellom himmel og jord i statens egne "Inter-shops". Eller man kan få varene sendt gjennom et firma i Sveits, alt fra klær til kjøleskap og bil kan man skaffe seg utenom kø og kvoter - hvis man har venner i Vest som vil betale i hard valuta. Denne gratis-importen har neppe bidradd til å senke levestandarden! Men noen kan tydeligvis veksle penger på hjemmebane eller har konto i Vest: Fru Honnecker har, i årevis og inn-til ganske nylig, reist i statslimousine fra det avsondrede området der partipampene bor (Øst-Berlins svar på Pekings forbudte by) til sine ukeinnkjøp i Vest. Slik er det å tilhøre de høyere skikt av klas-seløse. . .

Mengdevis av DDR-borgere har i de senere uker ganske uspurt gitt sitt svar på den ovennevnte bokens innbydende: "Kjenner du DDR?". Titusener har bokstavelig talt vendt landet ryggen, mens hundretusener har marsjert i protest mot den dypt demoraliserte republikk. Til-sammen har de - grundig og definitivt? - dementert et av utsagnene i boken som jeg av sømmelighetshensyn unnlot å nevne innledningsvis: "Her i DDR oppstod gjennom sosialismen en samfunns-ordning med et menneskelig ansikt."

Observatoria